

Húsvét

Fakadnak már a virágok,
Kiderül az ég,
És a föld most készül ülni
Drága ünnepét.
Szíveinkben, mint a földön,
Ma öröm legyen,
Feltámadt az isten-ember
Győzedelmesen!

Aki tudja, mint töré fel
Sírját a dicső;
Aki látja, hogy a földön
Minden újra nő:
Gondoljon feltámadásra,
Mely örök leszen...
Feltámadt az isten-ember
Győzedelmesen.

BULÁNYI GYÖRGY

HÚSVÉTVASÁRNAP

Addig ugyanis nem értették meg, hogy Jézusnak fel kellett támadnia a halálból – ahogyan hallottuk. Kik nem értették meg? Hát a Tizenkettő eleje: Péter, akire Jézus majd rábizza a maga közösségét, és János, akit Jézus a maga rokonszenvével is szeretett, s aki az utolsó vacsorán odahajtott fejét Jézus vállára-mellére. Nem egyformán szerette Jézus a Tizenkettőt? Nem. Nem lehet mindenkit egyformán szeretni. Pályája első felében Jézus egy éjszakát átímádkozott, mikor tanítványai szélesebb köréből ki akarta magának választani azt a Tizenkettőt, akik majd állandóan vele lesznek. A szeretet is olyan, hogy folyamatosan mérlegel, s mindig dönt. Dönt valaki előnyére, és valakinek a hátrányára. Hat és fél milliárd ember él a földön. Ebből csak valakiket, egy elenyésző kisebbséget ismerünk. S ezekből a kevesekből is választunk, és csak egynek a kedvéért hagyjuk ott apánkat-anyánkat, és vesszük ezt az egyetlen – társunknak, férjünknek, feleségünknek. Valaki járt nálam, s elmondta,

XXI. évfolyam . szám 2014. április

A Koinónia régebbi számai elérhetők:
www.faragoferenc.webnode.hu

Bulányi Gy.: Húsvétvasárnap	2571
Sarló Cs.: Eretnek volt Gyurka bácsi?	2573
Könyvajánló...	2575
Lomtalanítás...	2575
Juhász Gy.: Válasz (3.)	2576
In memoriam: Váczi Mihály	2581
Orbán P.: Kicsoda a társadalmi vállalkozó?	2583
A jó házasság titka...	2584
Dryp.: Miről mi jut az eszembe	2584
K. Füssel, M. Ramminger: A kapitalizmus	2585
Ambrus L.: Megnyitó...	2589
Olvasói levél,, - Tóth Bálint 85	2590

«Az emberi elköteleződés folyóirata – családként, nemzetünkért, mindenkiért – Isten Országá megvalósulásáért.»
Elérhetőség; koinonia.tarsak@gmail.com

hogy öreg korára össze akar költözni az egyik gyerekeivel, s nem egy gyereke van. Dönt valamelyik gyermeke mellett, valamilyen szempont alapján. Mi ez a szempont? Ugyanaz, ami a párválasztásnál: melyikükkel érzem magam majd legjobban. Nem csúnya ez? Nem. Miért? Mert Isten olyannak teremtette meg az embert, hogy van valaki, akit mindenkinél jobban szeretünk. Ki ez? Megtaláljuk nevét személyi igazolványunkban. S nem csúnya önzés ez? Nem, hanem törvénye a teremtésnek. Az a törvény, hogy magunkat szeretjük a legjobban. Jézus is magát szerette a legjobban? Igen. De hát ő életét adta értünk, tanítványaiért, és ezzel nem szeretett minket jobban saját magánál? Nem. Nem lehetséges valakit is, bárkit is jobban szeretnünk mint saját magunkat. Jézus magát szeretése abban állt, hogy vissza akar kerülni Atyjához. Törekvéseiben ez volt az első helyen. Ő – akart visszakerülni. Egyikünk sem tud senkit magánál jobban szeretni. Jézus sem. Akkor sem, ha életét áldozza értünk.

A szerelmesek sem képesek erre. Bár amikor szerelmesek, nem így gondolják. Majd elmúlik a szerelem láza, s megtanulják, hogy bizony akarniuk kell társukat úgy szeretni, mint saját magukat. Mindenki elsősorban magáért él. Nem csaphatjuk be magunkat. A magunk számára mindig magunk vagyunk a legfontosabbak. Az élet megfellebbezhetetlen törvénye ez. Erre épül az emberiség élete. Jézus is tudta ezt: *Szeresd felebarátodat mint tenmagadat!*

Amikor Jézus kiválasztotta magának a Tizenkettőt, csak az lehetett a szempontja, hogy optimális csapatot gyűjtsön egy olyan feladatra, melynek elsődleges célja, hogy ő, Jézus visszajusson az Atyához. Minden ennek a célnak rendelődik alá. Mindannyiunk életében is ez a helyzet: mindig a választott cél szempontja határozza meg magatartásunkat, választásainkat. Egészen röviden és egyértelműen: mindent azért teszünk, hogy mi boldogok lehessünk. Ez a végső cél határozta meg Jézust akkor is, amikor Pétert választja ki majd magára maradó közösségének őrzőjéül. S csak azért hajthatta János a vacsorán Jézus keblére a fejét, mert Jézus is kedvelte, szívével szerette ezt a talán legfiatalabb tanítványát. Mért kedvelte jobban, mint a többit? Csak azért, mert valóságos ember volt, s az embernek rokonszenvei meg ellenszenvei vannak. Akkor is, ha szeretetével minden testvérét, barátját át akarja ölelni.

Szövegünk tehát arról beszél, hogy ezek a sokszorosan kivételezett tanítványok sem értették még, hogy Jézusnak fel kellett támadnia a halálból. Mért nem értették? Mert nacionalisták voltak. A Törvény és a Próféta nevelték őket azzá. A Tórából tanulták, hogy ők az Isten választott népe. Jézus is erre nevelte őket? Nem. De alighanem így értették őt, amikor azt tanította nekik, hogy *a pogányokhoz és a szamaritánusokhoz ne menjetek, csak Izrael elveszett juhaihoz*. Magam sem mondom magunknak, hogy külföldre menjünk. Elég nekünk, ha a magyaroknak magyarozzuk, hogy mit is akart Jézus. Majd ha a magyaroknak már megmagyaráztuk, majd ha a magyarok

már megmondják nekünk, hogy köszönik szépen tanításukat, majd ha a magyarok már kiirtják magukat, s a század végére elfogyasztják magukat, akkor keressünk olyan népeket, amelyek ifjúságukban nem karriert akarnak befutni, hanem inkább házastársat akarnak találni, és családot építeni.

Nacionalisták voltak, és Jézust is nacionalistának gondolták. Messiás királynak gondolták, aki felemeli nemzetének zászlaját, kiveri a rómaiakat Izrael földjéről. Sem Jézus szenvedés-bejelentéseivel nem tudtak mit csinálni, sem az ezt követő szavaival: azzal, hogy harmadnap majd feltámad. Amikor először beszél szenvedéséről, Péter azt válaszolja, hogy *nem történhetik ez meg veled Uram*. Jézus lesátánozza érte. Az ezt követő szenvedés-bejelentések nyomán az evangélisták részint azt mondják, hogy nem mertek rákérdezni arra, hogy hogyan is volna ez lehetséges, amikor ő a Messiás. Részint pedig azt mondják, hogy féltek megkérdeni tőle, hogy mit is akar ezzel mondani, hiszen emlékeztek még rá, hogy mit mondott Péternek. A színeváltozás hegyén történeteket is arra magyarázták, hogy Jézus Mózes és Illés ügyét akarja folytatni, s akkor nincs baj, mert hát Mózeset és Illést mindenképpen Isten ügye képviselőjének gondolták.

Aki nacionalista, annak zárva van a megértés útja Istenhez. Ki a nacionalista? Az, aki ölni is hajlandó nemzetéért. Tudtok olyan népről, aki nem nacionalista? Mert én nem tudok. Egyszer volt Budán kutyavásár. Egyszer támadt századunkban egy csoport, amely visszaadta katonakönyvét, s az állam börtönbe zárta őket, az egyház pedig elítélte őket, mint akik hűtlenek az egyház megszentelt hagyományaihoz. Az egyház templomot épít bármely nemzeten belül kardforgató királyoknak, ahogyan szemekkel láthatjátok itt is Ady-ligeten. De még Bazilikát is épít, és a Belvárosban, ahonnan körmenet indul minden évben augusztus huszadikán a Szent jobbal, mert ez a szent jobb kéz győzte le Vajk, azaz Szent István unokatestvérét, az Árpád-fi Koppányt, s vágatta négyfelé annak a testét.

Hát ne szeressük nemzetünket? Dehogynem. Ki a fene szeressen minket, ha mimagunk nem szeretjük egymást. De ne gyilkoljunk érte sem magyart, sem mást. A szeretet nem gyilkol, a szeretet csak ölel. Dévai gyereket, ha magyar, ha nem magyar. És rekecsinyi csángót, hogy tudjanak anyanyelvükön imádkozni, ahogyan Jézus sem görögül vagy rómaiul, hanem zsidóul mondta el a Miatyánk szövegét tanítványainak. Istennektetsző módon szeressük nemzetünket. Aki istennektetszően szereti nemzetét, az a *patrióta*. Mindenki legyen patrióta, szeresse mindenki a maga népét istennektetsző módon – patriótaként.

Egyszer már tudomásul kellene vennie legalább azoknak, akik Jézusra hivatkozva keresik Istent, hogy Istennek nincsen választott népe. A zsidók sem voltak azok, s mi, keresztények – azok, akiket megkereszteltek –, mi sem vagyunk azok. S csak akkor vagyunk Jézusról nevezettek, azaz krisztusiak – s ezt jelenti a *keresztény*

szó –, ha magunkévá tesszük Isten ügyét, s tanítványai leszünk Krisztusnak, aki nem ismer ölést és katonai szolgálatot sem. Újból és újból el kell mondanom, ha nem csatázunk három századon keresztül a törökkel, akkor ma mi is akkora nemzet vagyunk, mint legalább a lengyel, melynél a középkorban alighanem számosabbak voltunk. Ölésből nincsen élet, s egy szép napon a sikeres öldöklők is átadják helyüket azoknak, aki nem ölnek, hanem csak ölelnek.

Mindezeknek van egy nagyon jelentős következménye. Nem lehet olyan szövegeken nevelődni, amelyekben megmagasztosítják a kardforgatókat. Megfigyelhetitek ti, akik évek óta hallgattok engem, hogy mindig csak az evangéliumról prédikálok. Azért, mert Jézusnak rend volt a fejében. Nem volt nacionalista. S mindazokat, akik nacionalisták voltak, Jézus vágta, mint a nyers tököt, de csak a szavával, hogy észre térjenek. Nem tértek észre, hanem helyette levágták őt – a Golgotán. Kik? A nacionalisták, akik készek voltak bármikor elővenni a jól elásott és lezsírozott görbe kardjukat. Jézus előre látta nemzete tragédiáját: *kő nem marad kövön. Jeruzsálemet pogányok tapodják.* Ez lett a rómaiak válasza a 69. évi nemzeti felkelésre.

Nacionalizmusra nevel az egész Ószövetség. Igaz, nemcsak nacionalizmus van benne, hanem istenszeretet is. De ez a kettő üti egymást. Ha nem üti bennünk e kettő egymást, akkor maradunk nacionalisták: szeretünk is, gyűlölünk is. Akkor megmaradunk abban a szituációban, melyet kifejez a szójáték: Jézuskának is, Béluskának is. Semmi reményem abban, hogy az egyház el tudná vágni ezt a köldökzsinórját, amely az Ószövetséghez köti őt azon az alapon, hogy Jézus zsidó volt, s az Ószövetségen nevelődött. Pedig tudomásul lehetne vennünk Jézus hat antitézisét: *Mondatott a régieknek, én pedig mondom nektek.* S a hat antitézisben ott van az, hogy *Én pedig mondom nektek: Szeressétek ellenségeiteket...* Hogyan kell az ellenséget szeretni? Úgy, mint a nem-ellenséget: nem ártani neki, s ha inségben van, segíteni rajta: etetni, itatni, ruházni, hajlékunkba fogadni, meglátogatni, ha beteg, ha rab.

Azért nem értették a tanítványok, hogy fel kell támadnia, mert azt sem értették, hogy szenvednie kell. Mért kell az istenektetszőnek szenvednie az Isten által teremtett világban? Azért, mert az Isten szabad, s ha teremteni akar valakit, és nemcsak valamit, hát azt a maga képére kell megformálnia, tehát szabadnak kell teremtenie. S a végtelen és mindentadó Isten tökéletesen védtelen ezzel az emberi szabadsággal szemben. S a Fia is védtelen. S Jézus ezt Fülöp-Cezáreájában már látja, s mondja azt, amire Péternek és a Tizenkettőnek csak világos és nacionalista válasza van: azt, hogy nem történhetik ez Veled Uram. De megtörténik. *Contra facta non valent argumenta.* Magyarul: a tényekkel szemben nincsen érv. A Golgota nem tagadható le, a Golgota van. S e tényből nem akar tanulni senki. Csak tapsolunk Jézusnak, s taps közben mondjuk a világ legnagyobb butaságát: azt, hogy erre Istennek, embernek azért volt szüksége, mert a végtelenül

jó Isten örökre pokolra vágta volna a maga képére teremtett teremtményt, az egyetlen *valakit*, de ebből a fajtából mindet, mert Éva evett a tiltott gyümölcsből, s Ádámnak is adott. Jézus kiengesztelte a haragvó Istent, kinyílt a mennyország, s mi végre már bemehetünk abba – ez az állítás a világ nagy-nagy butasága.

S mindezt megadatott nekem látni, immár hatvan esztendő óta, s jaj de jó, hogy a felvilágosodás után születtem, mert ha előbb születtem volna, akkor elégettem volna egyházam a máglyán. S jaj de rossz, hogy a felvilágosodás után születtem, mert közel kilencvenedik évemhez is hétről-hétre mondanom kell ezt a látomást, és világ és egyház forog tovább úgy, mintha semmit sem mondanék. Mért is legyen másképpen?! Jézus is elmondta mindezt, s az ő jutalma, hogy nevében mondják az összes keresztény felekezetek, hogy milyen jó, hogy a haragvó öreg urat átformálta kegyelmes úrrá, aki kegyelmével biztosítja nekünk, hogy halálunk után bemehetünk a mennyországba.

Nem biztosítja. Hiszem, hogy az Isten végtelenül jó, és Jézus előtt és Jézus után is ugyanúgy megbocsát a mégiscsak teremtmény, tehát gyarló valakinek. Megbocsát, ha bocsánatát kéri, hogy csak ilyen gyarló tud lenni – magyar piarista nyelven: gyarlandó – a gyarló és halandó szavak összevonásából.

Nem hitték, hogy fel kellett támadnia a halálból. Aztán a ténynek hittek. S mi kétezer esztendő utániak is, hiszünk a ténynek. A ténynek ugyan nem kellene hinnünk. Mert nem hiszem, hogy a Duna partjáról, a Piarista közből rálátok a Gellért hegyre, hanem tudom. Úgy tudom, mintahogy tudom, hogy én most ezeket írom a számítógépembe, illetőleg mondom nektek. Ha hiszem, ha tudom – teljesen mindegy. Más az, ami nem mindegy. Hajlandó vagyok-e tudomásul venni, hogy mindaz, amit Jézus tanított és élt, bizony, bizony nem utópia? S hajlandó vagyok-e tudomásul venni, hogy az elmúlt kétezer esztendő során utópiává csökkentettük egész tanítását? Mindegyik keresztény felekezet. És mindegyik tévedhetetlenül. S kiirtottunk mindenkit, aki azt mondta, hogy ez bizony nem utópia, mert mondatott a régieknek, én pedig mondom nektek... És ez olyan végtelenül szomorú, hogy Istent meg kellene vigasztalni, hogy csak ennyire jutott velünk. Mennyire? Majdnem semmire. Hogy Isten is így látja-e a dolgokat, azt azért nem tudhatom. De minden logika alapján én csak ezt tudom gondolni, ha nem áll is módomban mondani, hogy így van, ahogy mondom.

De most mégis húsvétvasárnap van, s ezért ünnepelem Istent, hogy feltámasztotta Jézust a halálból, s ezzel igazolta azt, hogy mindaz, amit Jézus mondott, s amit szavai nyomán én is elmondok – mindez igaz. S ha igaz, akkor mégiscsak van reménye az embernek. És ami több ennél: mégis csak van reménye Istennek is, hogy nem marad mindörökké utópia, amit akart akkor, amikor szabadnak teremtett minket. Amen.

Sarló Csaba

ERETNEK VOLT GYURKA BÁCSI?

*Hálát adok az Istennek,
hogy a lelkem meg nem tört.
Én felelek a lelkemért,
a sorsom én irányítom.
Nelson Mandela*

Tisztáznunk a kérdést elsősorban a Bokor önbecsüléséért fontos. Gyurka bácsi pályáját befutotta, feladatai elől meg nem hátrált, őt már nem ember minősíti.

Aki ma Gyurka bácsit minősíti, az valójában tanítványait, s aki élete végéig rendszeresen járt hozzá, az bizony saját magát is, minősíti.

Az eretnek negatív, bíráló fogalom, amivel azokat a vallásújtókat sújtják, akiknek tanítását az illetékes egyházi szervek megbélyegzik, elutasítják. A katolikus egyházban egyedül a pápának, a Hittani Kongregációnak van erre jogosultsága. Nem dönthet valaki eretnekségről a sarki fűszeres, a szomszédos plébános, a törtető rendtárs, vagy az igazság mindenkori birtokosa, de mint esetéből kiderült a magyarországi egyház feje sem.

A Bokor látványos erősödése emlékezteti az államhatalom képviselőit Gyurka bácsi – börtönbüntetése előtti – hatására. Tudják, még időben el kell hallgattatniuk. A körülmények viszont változtak az ötvenes évek óta, ezért az ÁVO helyett az ÁEH, a bíróság helyett a behódolt egyházi vezetők a börtön helyett a kiközösítésben látják a megoldást.

Mindenáron a kiközösítést akarják, ezért mikor Lékaiéktól ezt, jogosítvány hiányában, nem tudják elérni, igyekeznek a Vatikánra is nyomást gyakorolni.

Ezeket támasztja alá Benyhe Bernát: Bokor - Állam - Egyház című írásának dokumentum -gyűjteménye is.

„A)

1. Október hónapban a Bulányi-féle szervezkedést tárjuk fel Lékai bíboros előtt, beszéljük meg vele, mikor tárgyaljunk erről a témáról a püspöki kar érintett tagjaival. [...]

3. A szervezkedés tényeinek felvázolásánál dramatizálva nagyítsuk fel a történeteket és érezzük ki annak politikai veszélyességét: – az állam és az egyház jóviszonya; a püspöki kar politikai szavahihetősége, hitele; az ifjúságra, társadalomra vonatkozó veszélyessége; a Vatikán és államunk kapcsolata szempontjából. [...]

4. Fejtsük ki az érintett püspökök előtt, hogy a Belügyminisztérium illetve a rendőrség teljes joggal adminisztratív akar fellépni ez ellen az illegális szervezkedés és vezetői ellen.

Mi úgy ítéljük meg, mivel ez a szervezkedés elsősorban teológiai tévelygésen és a hierarchiával való szembenálláson alapul, nem irányul direkt módon az államhatalom ellen, ezért nincs szükség adminisztratív állami beavatkozásra. Amennyiben a püspöki kar

biztosítékot tudna nekünk szolgáltatni, hogy a szervezkedést vizsgálják, egyházfegyelmi úton rendezik, úgy esetleg lehetőség van arra, hogy ezt az ügyet egyházon belül intézzék el.

D)

Megállapítható, hogy helyesnek bizonyult az az egyházpolitikai törekvésünk, hogy a Bulányi-féle bázismozgalom tevékenységét egyházon belüli ügynek tekintjük és a megoldást az egyházvezetésre, a püspöki karra bíztuk.

F)

Eredményes volt az évek óta végzett munkánk, hogy a Vatikán vegyen részt a rendezésben, s egyértelmű állásfoglalással adjon segítséget a püspöki karnak.”

Fentiekből egyértelmű az államhatalom kezdeményezése és irányítása.

Számunkra nem érdektelen Gyurka bácsi véleménye sem.

65. Napló (2005. június 14.)

„Miklós Imre dühöngött, hogy miért bánik Róma olyan kesztyűs kézzel velem. Nem büntetett meg a Kongregáció, csak fenntartotta a magyar püspökök '82-es korlátozó intézkedéseit. Nem lettem eretneknek minősítve, amit Miklós Imre szeretett volna. Mögötte volt pártunk és kormányunk... na meg a Szovjetunió.”

108. Napló (2008.március 7.)

Siposhegyi Péterrel beszélget Gyurka bácsi.

B. Gy.: '82-re összeül a latinul Tribunal Budapestiense, magyarul a pesti inkvizíció Lékai elnökletével és Gállal, Vanyóval, Rózsával, Erdővel. Azzal, hogy dialógusra hívnak engem. Hát ha a dialógusra öten hívnak, én is megyek Halász Bandival, Demeczky Jenővel, Merza Jóskával, Andival. Csak a Bulányi atyát kérik – jön ki Erdő Péter. Bemegyek és tudomásul kell vennem, hogy nem dialógusra hívtak, mert a Lékai kijelenti, hogy a professzor urak és ő – az egyház tévedhetetlen tanítását képviselik. Tévedhetetlen emberekkel nem lehet dialogizálni. Mert vagy azt ismétlem, amit ők tévedhetetlenül mondanak, vagy minek beszéljek. Arra az elhatározásra jutok, hogy semmiféle kérdésre nem válaszolok, tegyenek fel írásban kérdéseket, és én meg fogom azokat válaszolni – egy hónap alatt. Megválaszolom. Lékai mondja: Ki írhatta meg a válaszokat Bulányinak? Senki, ő maga írta. Kapok utána tőlük egy írást, hogy ezek és ezek a tévedéseim. Válaszolok: ezeknek a tévedéseknek egyikét sem képviselem. Nem vonom őket vissza? Nem... Megjelenik az Új Emberben '82. júniusában, hogy mivel Bulányi György nem vonja vissza téves tanításait, ezért eltiltjuk a nyilvános papi működéstől, misétől, szentbeszédtől, szentség kiszolgáltatástól.

S. P.: Hát az illegálistól nem is lehet valakit eltiltani.

B. Gy.: Ezt meg kell magyarázni. Az egyházban van egyházjog. Az egyházjog ismeri a kiközösítést, s akit kiközösítenek, azt mindjárt el is égetjük, csak a felvilágosodás óta ez elmaradt. Aztán ismeri az

egyházjog még felfüggesztést és semmi mást. Ezt a harmadik fajtát az én számomra találta ki a Vatikán. Ez annyit jelentett, hogy mindent csinálhatok, amit egy pap csinálhat. Mindent: misézhetek, prédikálhatok, szentséget szolgáltatathatok. Mindent csinálhatok, s akárhol, folyó parton, réten, erdőben, reformátusoknál, akárhol, csak a katolikus egyház épületeiben nem. Na most, figyeljétek meg! Ezt nem a magyar katolikus püspöki kar főzte ki, hanem ezt a kedves szocialista hazánk, Miklós Imre egyfelől, másfelől pedig a Vatikán, II. János Pál, s Ratzinger a Hittani Kongregáció bíborosa. A Miklós Imre dühöngött, hogy miért bánik ilyen kesztyűs kézzel ez a Ratzinger a Bulányival. Hát ez volt a kesztyűs kéz!

S. P.: És mit vártak volna, hogy apró darabokra vágjanak, mint Koppány vezért és kirakjanak a különböző várfokokra?

B. Gy.: A felfüggesztés a papi működés alól, ez a minimum, amit elvártak volna. A bírósági tárgyaláson a fő bűn elő sem került, a katonai szolgálat megtagadása. El sem tudom mondani, milyen eretnokségek, de mindegyiket megválaszoltam és szerencsére '89-ben a *Páter Bulányi* című könyv 30.000 példányban jelent meg, úgyhogy mindenki megismerheti a történeteket a részleteiben is. A fegyvert nem fogás elő sem került, hanem olyan dogmatikai finomságok, amelyeket simán meg tudtam válaszolni. Az is benne volt a pesti elítélésben, hogy írásaimat felterjesztik a Hittani Kongregációhoz. A Kongregációban akkor már Ratzinger ül. Ratzinger öt esztendő emésztgeti a dolgokat, amikor végül is megjön a válasza, megjelenik a Népszabadságban és az Új Emberben: Amit írok, az *téves, veszélyes és félreérthető ... ahogy hangzik*. És ítélet? Semmi! Helyben hagyja azt, amit öt esztendővel korábban ítélt a Tribunal Budapestiense. Helyben hagyja, hogy a nyilvános működés meg van tiltva nékem. Ezt helyben hagyja. 91-ben meglátogatom a Ratzingert. Az ő kérésére. Nem kötelező elmennem, de meghívtak előadni Rómába, és meglátogatom őt. Ez alkalommal mondja nekem: Én nem ítéltél el az Atyát. Amikor meg a hazai püspökökhöz fordultam, hogy tegyük már rendbe, legalább rendszerváltozás után ezt a dolgot, ők meg ezt mondták: Kedves Atya, a maga ügye teljesen Rómán fordul. Komám asszony, hol az olló?

'96-ban megint itt jár a piarista generális, s megkérem, hogy vigyen már egy levelet Ratzingernek, aki még mindig nem pápa, csak a Hittani Kongregációnak a prefektusa, de ő volt, aki csinálta nagyjából ezt a húsz esztendőt. Azt írom meg ebben a levélben, hogy az én hazámban 15 letöltött esztendő után az apagyilkosnak is megbocsátanak, hát mi baj van velem? Leírom a Hiszekegyet: Hiszek egy Istenben, mindenható atyában... és aláírom. Hát mi baj van velem? Egy külföldi újság azt mondta, hogy nem lehet érteni, miért hatott ez a levelem, mert azt üzenté a Ratzinger a generálissal, hogy ő mindent elintéz a hazai püspökökkel. Az aranymisémet a volt Pártfőiskolán, ami ma a Professzorok háza, tudtam csak elmondani. Ez volt 93-ban, de 97-ben megérkezett a

Ratzinger levele a Magyar Püspöki Karhoz, és a Kar kimondta, hogy *megszűntek a korlátozó intézkedések*. Azok a korlátozó intézkedések szűntek meg, amelyek értelmében én csak egyházi tulajdonon kívüli helyeken, intézetekben prédikálhatok."

Végül nézzük meg az eretnokség kérdését II. János Pál pápasága idején. A katolikus egyházból az eretnekeket a pápa kiközösíti, mint azt II. János Pál is tette 1988. 07. 02.-i hivatalos levelében, a korábban hivatalos kánoni figyelmeztetésben részesített Msgr. Lefebvrét és az általa felszentelt négy püspököt (Bernard Fellay, Bernard Tissier de Mallerais, Richard Williamson és Alfonso de Galarreta).

Sőt a levél 5. c. pontjában a Lefebvréhez korábban csatlakozókat is kiközösítéssel fenyegeti meg, ha nem térnek vissza a sorba. (Hittani Kongregáció honlapja, www.doctrinafidei.va)

Gyurka bácsit kiközösítéssel nem fenyegették meg, „téves” tanait se vonatták vissza.

Joseph Card. Ratzinger sem ír elítélőbbet 1986. szeptember 1-i hivatalos levelében, mint:

„... a Hittani Kongregáció azt kéri Öntől, hogy a hívek és különösen azok érdekében, akik között az Ön műve elterjedt, fejezze ki nyilvánosan az Egyház tanításához való ragaszkodását úgy, ahogy azt a fentebb jelzett dokumentumok tartalmazzák.

Ha Ön, ahogyan az kívánatos, nyilvánosan megvallja az egyházi tanítóhivatalhoz való ragaszkodását a fentebb említett pontokon, akkor az Ön egyházzogi helyzete is felülvizsgálatra kerül."

Nem kerül indexre egy könyve se és nem kell semmilyen tanát visszavonnia. Ellenben II. János Pál apostoli áldását adja rá, gyémántmiséje alkalmából.

Nem minden él nélkül írja Gyurka bácsi a kép alá a 32. Naplóba: „A díszes levelet hamarosan mindenki megcsodálhatja, mert bekereteztetem, s szobám falára függesztem, hogy mindenki láthassa: nem vagyok igazi eretnek."

Kereszt fogantyú nélkül

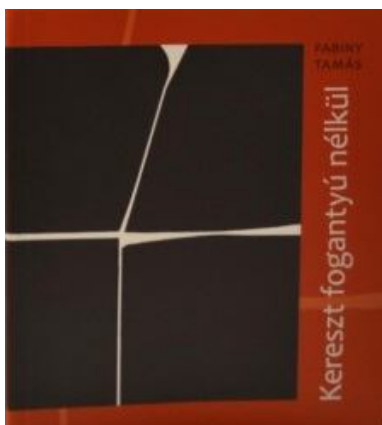
Megjelent *Fabiny Tamás* evangélikus püspök új könyve *Kereszt fogantyú nélkül* címmel. A kötet a Magyar Rádióban elhangzott rövid lelki útmutatásokat foglalja össze, tematikus csoportosításban. A kiadvány CD-melléklettel jelenik meg, Dresch Mihály Liszt Ferenc-díjas dzsesszzenész hangszeres kíséretével.

„Munkám során mindig közvetíteni igyekszem különféle emberek, irányzatok és szakterületek között. Ez a szándékom ezzel a kötettel is” – jellemezte Fabiny Tamás evangélikus püspök a műsort és az ebből készült könyvet.

„A buzgó hívőkben – az egyházban talán még újszerű nyelvezettel – munkálni szeretném a világ és a mindennapok problémái iránti érzékenységet. Az egyháztól távolabb állókkal pedig szeretném megismertetni Isten csodálatos üzenetét, a mai nyelven megszólaltatható Bibliát” - vallott hivatásáról.

A szerző azt vallja: „teljesen mindegy, hogy egy falusi templomban, középiskolás fiatalok körében, kórházi ágy mellett vagy éppen a legszélesebb nyilvánosság előtt szólalunk meg”, hiszen a cél az, hogy a lelkész közvetítsen különböző emberek és irányzatok között és „a maga tökéletlen eszközeivel szólaltassa meg a Biblia üzenetét” abban az adott korban és közegben, amiben élünk.

LOMTALANÍTÁS

„Micsoda szégyen! Hogy ezt kellett megérem!” – méltatlankodott az ócska hűtőszekrény, amikor határozott mozdulatokkal a járda szélére állították. Amíg a két tagbaszakadt férfi a következő szállítmányért indult, ő – oldalát fájlalva – tovább dohogott magában: „Szóval ezt érdemlem több évtizedes szolgálat után – mondta fagyosan pedig micsoda erőfeszítembe került, hogy kánikula idején lehűtsem a pudingukat és a nyavalyás sörüket. Most, hogy megöregedtem, bezzeg az utcára tesznek. Lecserélnek egy fiatalabbra: hivalkodó külsejével elvette az eszüket egy újabb típus...”

Itt tartott a háborgásban, amikor a férfiak egy öreg díványt fektettek mellé. Huzata megkopott, egy helyen rugója is töröttnek látszott. Eleinte nyikorogva fészkelődött a számára szokatlan környezetben, majd – kis porfelhőket eregetve – ő is megszólalt: „Úgy döntöttek, tőlem is megszabadulnak. Pedig milyen tapintattal őriztem álmukat! Legjobban a hancúrozó gyerekeket szerettem, még ugrálhattak is rajtam. Az évtizedek során kissé vesztettem ruganyosságomból, ezért most új bútor után néztek. Az öreget meg szégyenszemre kiteszik az utcára...”

Ekkor nagy ívben egy kibelezett játékmackó zuhant a járda szélére. Mancsaival végigtapogatta sajjó testrészeit, közben fájdalmasan így brummogott magában: „Kibeleztek, felkoncoltak, meggyaláztak! Én, akivel több nemzedék nőtt fel, aki mindig hűséges és vidám társ voltam, egyszerre csak fölöslegessé váltam. De nem a gyerekek untak rám, hanem a szülők vették fejükbe, hogy elektromos játéksodákat vásárolnak gyerekeiknek.”

Nem folytathatta kesergőjét, mert hatalmas nyekkenéssel egy fekete-fehér képernyőjű televízió került közéjük. Recsegő hangon üdvözölte sorstársait: „Maguk is ide kerültek, barátaim? Szép kis eset, mondhatom. Nekem már a régi kávédaráló leselejtezésekor gyanús lett sok minden. Emlékszem, ahogy szegény öreget a kukába hajították. Igaz, kicsit betegeskedtem az utóbbi időben, de azért nem kellett volna ilyen sürgősen üzemképtelennek nyilvánítani. Azt vágták a szemembe, hogy engem már nem érdemes megjavíttatni, és dvd-lejátszóhoz sem lehet csatlakoztatni.”

Töröttes keretben Nagypapa katonaruhás képe landolt a díványon. Az öreg méltatlankodva nézett körül, majd tömött bajusza alatt mormolni kezdte: „Ezt azért nem vártam volna a fiataloktól. Most, hogy szegény nejem is meghalt, felforgatták az egész lakást. Elhatározták, hogy kidobnak mindent, ami régi, ami úgymond méltatlan az ő modern berendezésükhöz és felfogásukhoz. Azért az utolsó pillanatig bíztam benne, hogy legalább kegyeletből megőriznek, és egy eldugott sarokban megtűrnek. De íme, engem is halálra ítélték.”

A lomtalanítás a végéhez közeledett. Legvégül az egyik férfi kis feszületet dobott a kitett tárgyak közé.

Hirtelen valamennyien elhallgattak, és riadtan nézték a kopottbarna keresztet, rajta az aranyozott testtel. Az eséstől letört a fél karja, s a lába is megrepedt. Látszott, a vékony drót már nehezen tartja össze a kis gipszfigurát. A hűtőszekrény, a mackó és a többiek rémült várakozással lesték, mit szól a feszület a kilakoltatáshoz. De az néma maradt. A megtört test kitárt karokkal függött a kereszten, arca a díványba fűrődött. De száját nem nyitotta szóra.

A nagy csöndet néhány perc múlva egy kisfiú vidám szandálcsattogása törte meg. A járdaszéli kupachoz érve kíváncsian megállt a halálra ítélt tárgyak előtt. Egy ideig a fridsiderrel, majd a televízióval foglalkozott, aztán úgy tűnt, szívesen magával vinné a mackót. Végül a feszületet vette kezébe, és hosszasan, figyelmesen nézte. „Ezt választom! Szükség lehet rá otthon” – mondta félhangosan, majd futólépésben hazaindult vele. Parányi alakját hamarosan elnyelte a hatalmas bérház lépcsőháza.

A feszület nem maradt a szemétkupac tetején. Húsvét után vagyunk. „Az Úr feltámadt!”

2009. április 19.

(Fabiny Tamás: Kereszt fogantyú nélkül - 9-11. old.)

„Jézus markába szöveget vertél
Dózsa húsából ebédeltél,
Hitler-taktusra meneteltél
Nemet mondani sose mertél.”

Iluh István

„Megyünk, megyünk,
meg-megzökkenve vagy bukducsolva,
hétrét kiegyenesedvén,
derékfájással, bokasüllyedéssel,
magas vérnyomással fizetve meg az árát,
hogyan nem négykézláb járunk.”

Szilágyi Domokos

JUHÁSZ GYULA

VÁLASZ AZ „ETIKUS POLITIKUS” PROBLÉMAFELVETÉSRE ÉS MEGOLDÁSI JAVASLATRA

(3. RÉSZ)

Végül írásom hátralevő részében rövid összefoglalókat írnék azokra a politikai kommunikációs termékekre, amelyeket András írásában találtam.

Új Világrend vs. Keresztény Patriotizmus

„...a formálódó új világrenddel szemben a keresztény patriotizmus az igazi válasz.”

Az „Új Világrend” kifejezés közkedvelt politikai kommunikációs termék, sokan sok helyen hivatkoznak rá, mint a sátáni globalizmus fenyegető rémére. A negatív asszociációkat erősíti, hogy a kommunisták és a náciak is Új Világrendként határozták meg azokat az ideológiákat és szociáldarwinista társadalmi kísérleteket, amelyekkel az emberiséget boldogtalanították egy ideig. A jelenlegi kormányzat politikai elitje épített erre a már meglévő termékekre, és saját csoportidentitásának leíráshoz igyekezett azt bemutatni, hogy ő harcol ez ellen az izé ellen. Véltetőleg ennek ellentétpárjaként vetették be a „keresztény patriotizmus” kifejezést, ami két alapvetően pozitív tartalmú szó összetételéből keletkezett, de szerintem ténylegesen semmit nem jelent. Arról már írtam, hogy szerintem az, amit Új Világrendként szoktak aposztrofálni valójában egyáltalán nem új, sőt elég régi. A világban nem formálódik semmilyen új rend, sokkal inkább annak vagyunk szemtanúi, ahogy a régi rend, vagyis a birodalmi koncepció globális méretekben tör utat magának. Ebben semmi új nincs, csak a méretek, az egymásnak feszülő erők kolosszálisabbak, szervezettebbek, mint korábban.

A „keresztény patriotizmus” nem tudom mi fán terem. Jézus szerintem nem volt se patrióta, se nacionalista. Legalábbis a „tegyetek tanítványommá minden népet” programból nekem nem ez látszik előbújni. Legfeljebb abban az értelemben nevezhetnének patriótának Krisztust, ha ez a Pátria nem más, mint Isten országa. Ennek azonban – bár kétség kívül létező ország - nincsenek földrajzilag körülírható határai, se kormánya, se hadserege. Csak „királya”, törvényei és „polgárai” vannak.

A két kifejezés szembeállítását szerintem annyiban igaz, hogy Krisztus tanítása a világ tényleges rendjéről gyökeresen szemben áll mindazzal, amit a mi világunk rendjeként ismerünk és elismerünk.

Politikai, etikai elfogulatlanság

„Mind a politika, mind az etika elfogulatlan gondolkodást feltételez.”

Ez is egy igen gyakran emlegetett politikai kommunikációs termék, sokszor a „kettős mérce” kifejezéssel kombinálva bukkan elő. Előállítására abból a felismerésből fakadt, hogy a polgárság többnyire rájött, hogy a politikai üzenetek és a valóság között sokszor nagy különbségek vannak, és gyanakvóvá vált az üzenetekkel szemben. Így született a „kettős mérce” és a „politikai elfogultság” elleni harc ellentétpárjaként a „politikai elfogulatlanság” kifejezése, melynek használatát általában a politikai pártok átengedik a társutas, a pártok farvizén hajózó civilszervezeteknek vagy „független” – de jól fizetett – értelmiségi csoportoknak.

Mivel rendszerünknek és ezen belül a politikai alrendszernek is a lényege a verseny – verseny a hatalomért, az „irányító pakett”-ért, a pozícióért, az anyagi javakért, hírnévért, elismerésért, satöbbi -, ezért szerintem a társadalmi/gazdasági/politikai közegben, különösen a társadalmi elit főcsoportján belül, nem értelmezhető kategória a politikai elfogulatlanság. Minden versenyző győzni akar, ezért pozitív értelemben elfogult önmaga irányában és negatív irányban elfogult a vetélytársakkal szemben. Ezt minden adandó alkalommal a versengő felek ki is nyilvánítják. Ezért alapkövetelmény a politikai család vagy párt iránti elkötelezettség, vagyis az elfogultság. Ehhez jön még a társadalmi főcsoportokon belüli csoportszolidaritás.

A magyar politikai közegben az alábbi „szabályok” szerint zajlik ez a verseny:

1. A Főszabály, hogy nincs szabály. (Politikában, háborúban és a szerelemben minden eszköz megengedett.)
2. A győztes mindent visz. Ezért a győzelem a fontos, nem a részvétel.
3. A győzelmet nem kell, a vereséget pedig felesleges magyarázni.

Ha a politika nem elfogulatlan, akkor sajnos az erkölcs sem lehet az. Így minden társadalmi főcsoportnak és minden versengő politikai csoportnak megvannak a saját etikai normái. És ezek között sokszor csekély az átfedés.

Egyetlen módon válhatna az erkölcs általánossá, vagyis elfogulatlaná: ha megszűnne a versengés a társadalmi közösségek, csoportok és egyének között.

A krisztusi etika lényege valóban az előítélet-mentesség és az a bizonyos belső látás, ami lehetővé teszi a megbocsátást is az ellenünk vétkezőkkel szemben.

Demokrácia deficit

„Ennek hiányában csak a sárdobálás és az egyre növekvő demokrácia deficit lehet a részünk, ahogy ezt számos országban tapasztaljuk.”

A politikai hatalomért versengő felek által előszeretettel alkalmazott politkomm termék, amit jellemzően egymás hitelességének lerontására használnak, azt állítva, hogy az

ellenfél a nagybetűs demokrácia felszámolására, csorbítására törekszik. Így „demokrácia deficit” jön létre. Ez egy valóban érdekes kifejezés, mert valódi jelentéstartalma is van.

Mivel az erőforrásokért folyó verseny létrehozta azt az egyenlőtlen eloszlást, amiről már írtam, ezért nem kell sok bizonyítás ahhoz, hogy belássuk: globálisan is roppant befolyás és hatalom került olyan személyek kezébe, akiket senki nem választott meg döntéshozói pozíciójukra. Ezért ha „demokrácia deficitről” beszélünk, látnunk kell, hogy az emberiség „polgárság” főcsoportba tartozó tagjainak globálisan csökkent a befolyása a gazdasági és az ebből fakadó társadalmi folyamatokra. A választás lehetősége persze mindig is korlátozott volt, de ezek a korlátozott jogosítványok is csökkentek a változások utóbbi évtizedeiben.

A magyarországi helyzet annyiban sajtóságos, hogy a jelenlegi politikai elit az egypártrendszerben szocializálódott. Ezért képtelen másban gondolkodni – tisztelet a nagyon kevés kivételnek –, mint egy naprendszer-szerű politikai struktúrában. Ebben a rendszerben természetesen az ő politikai közössége illetve pártja a „Nap” ami körül a többi közösség és párt „kisbolygó”-ként vagy „hold”-ként kering. A vita és a verseny mindössze abban áll közöttük, hogy ki legyen a „Nap”, és kinek kellene beérnie a bolygó, kisbolygó, hold státusszal. Ennek a struktúrának a kiépítése különböző politikai közösségek főszereplésével a „rendszerváltásnak” nevezett módszerváltás óta folyamatosan, vetésforgószerűen zajlik. Napjainkban egy kissé intenzívebben és szervezettebben. A versengés mindenesetre nem akadályozta meg elitünket abban, hogy párthovatartozástól függetlenül, nagy egyetértésben lebontsák a megyei és települési szintű önkormányzatiságot, centralizálva a politikai erőteret, amelyet a választókerületek és a választható képviselők számának csökkentésével tovább szűkítettek.

Így nem teljesen alaptalan a középosztály azon érzése, hogy a politikai/társadalmi/gazdasági elit korlátozni kívánja demokratikus jogait.

A politika és a politikusok erkölcstelenek

„ma olyan emberek/közösségek vezetik a társadalmat és az államot, uralják a médiát, a közbeszédet és ezen keresztül az állampolgárok életét és vágyait, adnak mintákat a felnövekvő nemzedéknek, kiknek erkölcsi mércéje megkérdőjelezhető.”

Gyakran alkalmazott politkomm termék az „erkölcstelen politika”, „erkölcstelen politikus” kifejezés, ahol természetesen mindig a versenytárs az erkölcstelen, és mi természetesen a erkölcs bajnokai vagyunk. Ha cinikus volnék, azt mondanám: a politikusok nem erkölcstelenebbek, mint maga a közösség, aki választotta őket. És ez valóban nagy cinizmus lenne, és nem is válaszolna a lényegre.

Újra csak ismételni tudom magam: a jelenkor társadalmi struktúrájában nincs általános érvényű erkölcsi norma. Minden társadalmi közösségnek, horizontális főcsoportnak és minden politikai/társadalmi/vallási közösségnek megvannak a saját normái, ami a csoporton belül igen, csoporton kívül viszont már nem, vagy nem feltétlenül érvényes. A politikai/társadalmi elit normái eltérnek a középosztályéitól és így tovább. Ezért egy adott közösséghez tartozó nyugodtan mondhatja a csoporton kívülre, hogy „erkölestelen”, ami annyiban igaz is, hogy az illető nem az ő erkölcsi szabályai szerint él. Ezt kívánta feloldani a civilizáció már a korai időkben a jog eszközével, amelyet igyekezett kiterjeszteni minden társadalmi csoportra. A közösségek általában elfogadták ezt a megoldást. Ma Magyarországon bonyolítja a helyzetet, hogy a törvényalkotó politikai elit nagyon gyakran van meggyőződve arról, hogy az általa hozott törvények mindenkire érvényesek – rajtuk kívül. Elitünk nem kicsit és nem ritkán a törvények felett állónak érzi magát, és így is viselkedik. Ezt a helyzetet - ami megint csak az egypártrendszer terhes öröksége - érezhetjük kirívóan amorális magatartásnak.

Kétségtelen, hogy a jogrendszer, az ember alkotta törvények hálózata alacsonyabb rendű „erkölcsöt” produkál, mint amire szükségünk van. Illetve lenne. Ám ha az általánost, az univerzális érvényűt keressük, akkor megint csak nem marad más, mint kimászni a verseny mókuskerekéből, és fellapozni valamelyik evangéliumot. Mondjuk a hegyi beszédnél.

„Vox populi, vox Dei.” – mondták a művelt és demokratikus rómaiak már kétezer évvel ezelőtt. Aki ma demokratának mondja magát, annak ez a mondat az „AranySzabály”, amivel feltétlenül egyet kell értenie. A politikusok előszeretettel mondogatják is, egyszerre fitogtatva antik műveltségüket és a demokrácia iránti elkötelezettségüket. (Komolyan persze nem gondolják.) Aki viszont Krisztus követője akar lenni, annak szerintem nem feltétlenül kell egyetértenie ezzel. Mert szólhat ugyan Isten akár a nép által is, de a nép szava nem mindég Isten szava. Mint például amikor Pilátus előtt állva kiáltottak. Utólag mindenki úgy emlékezett, Jézus nevét ordította, Pilátus viszont akárhogy fülelt, Barabást hallott.

A rossz politikai vezetők rossz választások eredményei

„Így igaz az a bölcsesség, minden országnak olyan vezetése van, amilyen ő maga, amit megérdemel.”

Elég széles körben elterjedt és ismételt politikomm „bölcsesség”. A politikai elit számára azért különösen kedvelt, azért szereti újra és újra bedobni a köztudatba, mert egyszerre lehet hatékonyan erősíteni vele a politikai családon belüli csoportszolidaritást, felhívva a figyelmet a választás tétjére, és lehet megosztani a rossz vezetői döntésekből fakadó későbbi kudarc felelősségét is: „Jah, barátom, te választottad magadnak EZEKET!”

Én viszont úgy látom, hogy ma – főként Magyarországon - a vezető réteg tagjainak kiválasztódási módszerében rejlik

a fő probléma: a politikai elitbe kerülés ma elsősorban és főként anyagi és lojalitási kérdés, nem pedig kiválósági verseny eredménye, ahol a versengés terepe - mondjuk - a köz minél értékeesebb szolgálata lehetne. Ma az a – szerintem rossz – elképzelés uralkodik a pártok háza táján, hogy az a képviselő aspiráns, aki össze tudja szedni a saját kampánya finanszírozásához a pénzügyi támogatást és a Párt kampányához is hozzá tud járulni anyagilag, az biztosan rendelkezik olyan támogatói háttérrel, társadalmi beágyazottsággal, ami alkalmassá teszi a képviselőségre. Ha egy körzetből két aspiráns is jelentkezik, akkor közülük az az alkalmasabb, aki több „támogatót” – értsd: pénzt – tud felmutatni. A finanszírozó gazdasági elit és a felső pártvezetések számára ez több szempontból is roppant praktikus megoldás, viszont az adott közösség egésze számára ugyanennyire káros. (Nem fejtem ki részletesen, hogy miért.)

Van még egy dolog, ami a tapasztalatom szerint a középosztály tagjait képes meglepni, amikor elitpolitikusok megnyilvánulásaival szembesülnek. Ez pedig a hatalom hatása az emberi tudatra. Ahogy én látom, a hatalom birtoklása és tartós élvezete leginkább az addiktív drogokhoz hasonló hatást fejt ki. Módosult tudatállapotot eredményez és rövid idő alatt kialakuló függőséghez vezet. Viszonylag könnyű rászokni, és nehéz lemondani róla. Minél hosszabb ideig van valaki hatalom-függőségben, annál nagyobb adagokban akar hozzájutni. A „beteg” a végstádiumhoz közeledve szinte bármilyen irracionális tettekre képessé válik, hogy hozzájusson egy kis hatalomhoz. Ez a „drog” párttól és személytől függetlenül fejt ki hatását.

Mellesleg megjegyezve, ha ez a „bölcsesség” valóban bölcs és igaz lenne, akkor az igencsak kínos lenne ránk, keresztényekre nézve. Legalábbis ha úgy véljük, egy közösség bukása mindenkor a rossz társadalomból kiemelt rossz vezetők rossz döntéseinek a következménye. Gondoljunk csak bele: a Nyugat-római Birodalom már legalább 150 éve volt keresztény állam, amikor 476-ban megsemmisült.

Valójában egy társadalmi struktúra működése – akár csak egy élő organizmusé – egyszerre függ a rendszer belső adottságaitól – „genetikai kódjaitól” – és a külső körülmények illetve környezeti változók alakulásától. Egy véges sokaságból álló struktúra élettartama – legyen bármilyen bonyolult és kifinomult összetett – véges. Ez igaz az emberi szervezetre és igaz a társadalmi berendezkedésre is. A vezetők kiválasztódásában tapasztalható „hiba” azt is jelezheti, lassan előregszik és leépül a közösség. Feléli belső tartalékait, kreatív energiáit, és egyre kevésbé képes megújulni, regenerálódni, fejlődni.

Írástudók árulása

„Mert vannak felelősök is. Újra és újra érvényes az írástudók árulása.”

Ügyszólván zseniális, különlegesen kreatív politkomm termék. Ha jól emlékszem, Fritz Tamás dobta be a köztudatba, először talán 2003-2004 táján. Alaposan bevészt, nagyon sokszor ismételt, hatásos kifejezés. Egyszerre utal történelmi előzményként Jézus farizeusokat, vagyis az írástudókat feddő szavaira – „óvakodjatok a farizeusok kovászatól” – és a baloldali értelmiségiek úgymond a demokráciát, a választópolgárokat „eláruló” magatartására.

Valójában a hatalom birtokosai az „írástudókat” vagyis a művészi kifejezés talentumával rendelkezőket az ismert történelem során minden korban és minden hatalmi konstellációban maximálisan igyekeztek a szolgálatukba állítani. Részben a fennálló hatalmi rend legitímálása, részben a fenntartása érdekében.

Ami miatt a régi idők „áruló írástudóinak” – illetve művészeinek - produktumai előtt a legtöbbször nem fanyalgunk vagy háborgunk, hanem szájtátva álmélkodunk, az két okra vezethető vissza. Először is a régi idők hatalmasságai nem érték be a gagyival, a tömegtermékkel. Megkövetelték a lehető legmagasabb színvonalú művészi minőséget, kreativitást, és egyedülállóságot. Ők nem csak jelenkoruk közösségének, hanem minden idők közösségeinek kívántak tanúságot tenni dicsőségükről és hatalmasságukról. Ezek a produktumok tehát már korukban is lélegzetelállító művészi értéket képviseltek – az aktuálpolitikai mondanivaló illetve üzenet mellett. Tehát minden alkotás, amit ismerünk, egyszerre tartalmaz időtlen, valamint az adott kor embereinek szóló, a politikai mecénás megrendelésére beleszótt aktuálpolitikai üzenetet. Másodsorban tehát erre az aktuálpolitikai üzenetre azért nem reagálunk fanyalgással, azért nem vagyunk rá érzékenyek, mert nekünk az akkori korban aktuális mondanivaló már nem jelent semmit. Amit csodálunk, az az időtlen esztétikai/erkölcsi/hitbéli megnyilvánulás.

Jelenünkben talán azt lehetne a leginkább kifogásolni a magyar „írástudók” termékeivel szemben, hogy kifejezetten nélkülözik a művészi kifejezés eszközeit. Ezekben a termékekben csak az aktuálpolitikai tartalom létezik. Az időtlenre, az adott hónapon, napon, kampányon túlmutatóra már nincs se igény, se költségkeret. Se tehetség.

Úgyhogy az írástudók vagy mindig is árulók voltak, vagy amit tettek, az soha nem minősült valójában árulásnak. Magyarországon az értelmiségi elitnek pedig különösen nincs se oka se joga bármit is egymás szemére hánynia: a politikai versenyzők szépen megosztottak rajtuk az elmúlt 25 évben. Kit az egyik párt fizet meg busásan, kit a másik. A „független értelmiségi” az az a sértett bölcsész, történész vagy politológus, aki valamiért senkinek se kellett, ezért kimaradt mindegyik piksziszből.

Paradigmaváltás történt a politikában 2010-ben

„A mai kormányzat kétségbeesetten próbálja betömni ezeket a lyukakat az oktatással, az egyházak helyzetbehozásával, mert minden statisztika szerint nagy a baj.”

Nagyon akkurátusan, nagyon költségesen, nagyon sokszor sulykolt politkomm termék, a jelenleg regnáló politikai közösség imázs erősítése, a belső kohéziójának fenntartása céljából.

Kormánypárti, jelenleg is aktívan praktizáló politikai szereplőként nyugodt lélekkel állíthatom, hogy 2010-ben valójában semmilyen lényegyet érintő paradigmaváltásszerű változás nem történt. Sőt.

Talán azért is, mert napi kapcsolatban állok aktív politikusokkal, én sokkal kritikusabban ítélem meg a jelenleg hatalmon lévő politikai közösség kormányzati teljesítményét.

A fiúk szerintem nem tűnnek túl kétségbeesettnek. Nincs is rá különösebb okuk, hiszen ténylegesen és valójában rátették a kezüket minden elérhető anyagi illetve kommunikációs erőforrásra, ami a jelen körülmények között jogalkotással és állami intézkedésekkel elérhető volt.

Ha a négy év alatt megalkotott új törvények számát nézzük, szintén imponáló az eredmény. Létrejött az új alkotmány Alaptörvény néven, megalkották az új honosítási törvényt, gyógyítva a 2004. december 5-i szerencsétlen népszavazás ütött sebet. Új felsőoktatási törvény, új nyugdíjtörvény, új köznevelési törvény, és még hosszan sorolhatnám.

A költségvetés hiánya is tartósan 3%-ra mérséklődött, és így az EU megszüntette az ország ellen még 2004-ben indított túlzottdeficit eljárás, miközben visszafizettük az IMF-től és az EU-tól 2008-ban felvett kölcsönöket.

Mindazonáltal a magyar társadalmat érintő nagy strukturális átalakítási programok viszont nem igazán bizonyultak sikeresnek:

- a magán nyugdíjpénztárak vagyona ugyan az államhoz költözött, de ez csak négy évre oldotta meg a nyugdíj finanszírozás kérdését. 2014-től kezdve az állam ismét hitelekből lesz kénytelen betömni a nyugdíjkassza éves hiányát. A jelenleg aktívkorúak nyugellátásának állami garanciája pedig „kimaradt” az alkotmányból. Illetve az Alaptörvényből. Ez több mint aggasztó a jövőre, a jövő nyugdíjasaira nézve.
- A munka becsületét se sikerült helyreállítani. Mondjuk ilyen munkatörvénykönyvvel és mikro-kis- közép vállalkozás támogatási programmal kissé nehéz is lett volna. Folytatódott az aktívkorúak és a magasan kvalifikáltak elvándorlása, akiknek a járulékbefizetései nagyon hiányoznak a társadalombiztosítási- és a nyugdíjkasszából is. A munkahelyteremtésnek szerintem nem abból kellene állnia, hogy közmunkásnak nevezem ki néhány hónapra a jövedelempótló szociális segélyen tengődők tízezreit.
- A közoktatás átszervezése minden volt, csak nem

átgondolt és jól szervezett. Az új struktúra életképessége, a Klebelsberg Központ intézményi létének szükségszerűsége körül ma több a kérdőjel, mint a kijelentő mondat.

- Amit a jelenlegi kormány illetve politikai közösség tesz „az egyházak helyzetbe hozása” címén, az nem több, - és nem is kevesebb -, mint a „trón és az oltár szövetségének” helyreállítási kísérlete. De sajnos nem érték, hanem érdek alapon. A kormányzó pártok elemi érdeküknek érzik, hogy társadalmi bázisukat, beágyazottságukat növeljék a „bevett” vagy „történelmi” egyházakon keresztül. Ebben a törekvésükben segíti őket az a körülmény, hogy a politikai elithez hasonlóan az intézményesült egyházak sem néztek szembe állampárti múltjukkal. Az egyházon belüli „lojalista” békemozgalmárok ma már többnyire a hierarchia magas polcaira kapaszkodva kamatoztathatják az egykori állampárt szervilis kiszolgálásában gyűjtött tapasztalataikat. Mert az ugyebár nem lehet kérdés, hogy ebben a szövetségben kit illet meg a primátus.

Az egyházaknak, mint intézményeknek pedig mindez azért áll érdekükben, mert először is a hatalommal kötött szövetség jelentős anyagi forrásokhoz juttatja őket, másodsor növelhetik intézményi struktúrájukat – és ezzel a társadalmi presztízst és intézményi tekintélyt is - az oktatási és szociális ellátás számos elemének átvételével, harmadszor pedig ezek segítségével növelhetik a társadalmi befolyásukat olyan téren is, ami nem kifejezetten a hitélettel függ össze.

A politikai verseny azonban nem szűnt meg az eliten belül. Így aligha meglepő, hogy a most éppen vesztesre álló versenytársak már jó előre jelezték: eljövendő győzelmük esetén ezt a „szövetséget” és „eredményeit” sem fogják érintetlenül hagyni. Számomra kérdés marad, hogy valóban szükségszerű, valóban hasznos volt-e ez az összeborulás.

- Egy kulcsos személyi jövedelemadó „áldásai”: sok jobboldali politikustársam, barátom hosszan és nagy átléssel érvelt eme áldásos adórend mellett, mondván: ezzel mindenki jól jár, ráadásul még igazságos is, mert ugyebár aki többet keres, az többet is fizet be az állam kasszájába. Ezeknek a barátaimnak először fel szoktam hívni a figyelmét arra a sajnálatos körülményre, hogy a magyar adórendszer sajátosságai révén az egykulcsos adóval csak azok jártak jól, azoknak a NETTÓ jövedelme lett magasabb, akik havi bruttó 220 ezer Ft feletti keresettel rendelkeznek. Az ez alatti jövedelemmel rendelkezők – és ők vannak ma az országban többen - nominálisan is kevesebbet keresnek, vagyis az állam az adóval megélhetést finanszírozó jövedelmet von el pluszban tőlük. Ezen túl pedig a szegény asszony két fillérjéről szóló evangéliumi tanítást szoktam a nekik elolvasásra ajánlani, az erkölcsösség és az igazságosság megítélésére. Kit súlyt jobban az adó? Azt, aki a megélhetéséből kell, hogy kiizzadja az adót, vagy azt,

aki a feleslegéből lazán ki tudja fizetni, és még mindég marad neki feleslege? Igazságos-e az az állam, aki sok embertől a megélhetésre szolgáló jövedelem egy részét is elveszi azért, hogy a fölösen keresőnél több felesleget hagyhasson?

- Az adórendszer „igazságossá” tétele, az adósságcsapda elleni harc központi eleme a jelenlegi kormány politikai kommunikációjának: Azt már láttuk, hogy a személyi jövedelemadó átalakítását keresztény szemmel aligha nevezhetjük igazságosnak. Mint ahogy a mindenki által fizetendő ÁFA megemelése sem nevezhető annak. Itt is farizeusi szerintem az az érvelés, hogy aki többet fogyaszt, az többet is adózik. Mert itt sem mindegy, hogy a pusztán megélhetést fedező NETTÓ jövedelmemből fizetem az adót, vagy a feleslegemből. A 27%-os ÁFA a szegények számára sokallta nagyobb teher. És azt is látnunk kell: az állam nem tett mást, mint szélesebb alapra vetett ki egy megnövelt egyen adót. Amit az állam a 16%-os SZJA-val az egyik kezével adott keveseknek, azt a másik kezével a 27%-os ÁFÁ-val gyorsan vissza is szedte – mindenkitől.

A tranzakciós adót a pénzügyintézetek többsége habozás nélkül áthárította az ügyfeleire, közvetve vagy közvetlenül. A közmű adó esetében az infokommunikációs szolgáltatók ugyanígy jártak el, úgyhogy ezek terhei a lakosságnál landoltak. De más szolgáltatók esetében sem pont az történt, mint amit a kormány kommunikál. A közüzemi szolgáltatók közül például a távhőszolgáltatók és a vízi közmű szolgáltatók túlnyomó többsége részben vagy egészben önkormányzati tulajdonban van. Így az történt, hogy a közszféra egyik fele – az állam – közvetve különadót vetett ki a közszféra másik felére – az önkormányzatokra. Ráadásul sok cég eleve alacsony nyereségességű vagy egyenesen veszteséges volt, amit a közműadó azonnal orbitális veszteségbe fordított át. Ezt a költségvetés terhére kellett kompenzációval kipótolni, hogy ne csödjöljenek be ezek a szolgáltatók. A kommunális szolgáltatókra kivetett környezetterhelési díjak és új díjmegállapítási szabályok azt eredményezték, hogy a szolgáltatóknak a közterület fenntartási kötelezettségeikre nem maradt pénzük, a jelentős önkormányzati működési támogatások ellenére. Az ugyanis elment az adójellegű díjakra. Igaz ugyan, hogy az állam sok önkormányzati adósságot átvállalt, de mivel a forrásokat, a forráshoz jutás lehetőségét is erősen megvágta, így sajnos szélesre tárta az ajtót is az adósságok jövőbeni újratermelődéséhez. Nem folytatom. Tanulságul és elmélkedési célból bemásolom egy magasabb polcon lévő, és éppen ezért talán nagyobb rálátással rendelkező politikus, Schiffer András LMP-s országgyűlési képviselő nem túl régi nyilatkozatát:

„Szeretnék egyvalamit világossá tenni. Nem állhat elő olyan helyzet, hogy az LMP részt vegyen az álbaldali kurzus reinkarnációjában. Súlyos áldozatok árán

bizonyítottuk, hogy van, ami nem eladó! Mi zöldek arra szerződünk, hogy megszakítsuk a szolgaság körforgását. Azt a körforgást, amely egyik oldalról az ország erőforrásainak gátlástalan feléléséről és kiárusításáról, másfelől a politikával összefonódott oligarchák ualmáról szól.”

(Forrás: http://index.hu/belfold/2014/01/07/nem_fogja_elhinni_megint_kezdodik_a_miniszterelnok-casting/)

Epilógus

Mit tehetünk?

Keresztény emberként azt tudom mondani, hogy tanulmányozzuk minél elmélyültebben az evangéliumi tanítást, és próbáljunk képességeink és lehetőségeink szerint tökéletesedni Krisztus követésében. Legfőképpen magunkat igyekezzünk jobbra tenni, és ne másokat próbáljunk javítani. Ha csak lehetségesnek látjuk, lépünk ki a versengés szanszarájából, hogy minél többször rácsodálkozhassunk a teremtett világ szépségeire. Az igenünk legyen igen, a nemünk nem. Ne halmozzunk fel felesleget semmiből, ami a tisztas megélhetésen túl van. Ha mégis birtoklunk valamit, amire semmi szükségünk, viszonzást nem várva adjuk annak, akinek szüksége lehet rá. Legyünk hálásak mindazért, amink van, és ne kíváncsozunk arra, ami a másé. Tehetségünket úgy kamatoztassuk, hogy abból ne csak nekünk, hanem másoknak, lehetőleg sokaknak származzon öröme, haszna. Ha kölcsön adunk, kamatot ne számítsunk. Ha az adós bár törekszik rá, de a kölcsönt képtelen visszaadni, az adósságot engedjük el. Szeressük szívből a hazánkat, a nemzetünket. Aztán próbáljuk ugyanígy szeretni mások országát, nemzetét. Különösen a szomszédjainkét. Ha hibázunk, vagy bűnbe esünk, kérjük őszintén Isten bocsánatát. Aztán igyekezzünk mi is megbocsátani azoknak, akik vétkeznek ellenünk. Beleértve az ellenünk gyakran és nagyot vétkező politikusokat is.

Váci Mihály

Százhuszat verő szív

(részlet)

Úgy éltem, mint a százhuszat verő szív,
úgy gyűlöltem és szerettem:
mindenhez úgy fogtam, kívánva,
hogy az legyen a vesztém!
Úgy éltem én, ahogy itt élni kell,
ahogy érdemes élni!
Egy emberöltőt éltem - de a sorsom
történelem és ezerévnnyi!

IN MEMORIAM: Váci Mihály

Váci Mihály (Nyíregyháza-Ókisteleki szőlő, 1924. december 25. – Hanoi, 1970. április 16.) kétszeres József Attila-díjas, Kossuth-díjas költő, műfordító.

Személyét és munkásságát átértékeli halála után 34 évvel kiadott 1956-os naplója, költészetének új távlatait egyes verseinek biblikus értelmezése adja.

...nyugodtan nevezhető „proletár-költőnek” (aligha kétséges, hogy maga is így gondolta), azonban hamar nyilvánvalóvá vált, hogy ez többet jelent, mint a kor sematikus brossúráköltészetét.

Két szárny

Még alig emelkedő gondolatnak
vagyunk mi egy-egy szárnya.
Lehullna ez az égreszálló madár,
ha a két szárny elválna.

Két szárny vagyunk, de fenn a fellegekben
nem szállhatunk, csak mind a ketten
szívverésnyire pontos
együtemben.

Szállj hát velem
egy rezdülésű szárnycsapással.
Hullongó tollak voltunk egyedül,
– szárnyak lettünk egymással.

Valami nincs sehhol

Süvítnek napjaink, a forró sortüzek,
 – valamit mindennap elmulasztunk.
 Robotolunk lélekszakadva, jóttevőn,
 – s valamit minden tettben elmulasztunk.
 Áldozódunk a szerelemben egy életen át,
 – s valamit minden csókban elmulasztunk.

Mert valami hiányzik minden ölelésből,
 – minden csókból hiányzik valami.
 Hiába alkotjuk meg s vívunk érte naponta,
 – minden szerelemből hiányzik valami.
 Hiába verekszünk érte halálíg: – ha miénk is,
 – a boldogságból hiányzik valami.

Jóllakhatsz fuldoklásig a gyönyörökkel,
 – az életemből hiányzik valami.
 Hiába vágysz az emberi teljességre,
 – mert az emberből hiányzik valami.
 Hiába reménykedsz a megváltó Egészben,
 – mert az Egészből hiányzik valami.

A Mindenségből hiányzik egy csillag,
 – a Mindenségből hiányzik valami.
 A Világból hiányzik a mi világunk,
 – a Világból hiányzik valami.

Az égboltról hiányzik egy sugár,
 – felőlünk hiányzik valami.
 A Földből hiányzik egy talpalatnyi föld,
 – talpunk alól hiányzik valami.

Pedig így szólt az ígélet a múltból:
 – „Valahol! Valamikor! Valami!”
 Hitették a bölcsek, hitték a hívők,
 – mióta élünk, e hitetést hallani.
 De már reánk tört a tudás: – Valami nincs sehhol!
 – s a mi dolgunk ezt bevallani,
 s keresni azt, amit már nem szabad
 senkinek elmulasztani.

Újra kell kezdeni mindent,
 – minden szót újra kimondani.
 Újra kezdeni minden ölelést,
 – minden szerelmet újra kibontani.
 Újra kezdeni minden művet és minden életet,
 – kezünket mindenkinek újra odanyújtani.

Újra kezdeni mindent e világon,
 – megteremtteni, ami nincs sehhol,
 de itt van mindnyájunkban mégis,
 belőlünk sürgetve dalol,
 újra hiteti, hogy eljön
 valami, valamikor, valahol...

ORBÁN PÉTER

KICSODA A TÁRSADALMI VÁLLALKOZÓ?

A társadalmi vállalkozó első pillantásra olyan, mint egy üzletember-vállalkozó: dinamikus, céljaiért komoly áldozatokra képes, következetesen tervez, határozottan dönt és kitartóan dolgozik! Ha az üzletember-vállalkozó lát egy alkalmas gazdasági lehetőséget, számol, dönt és megragadja! Olyan ő, mint a lendületes szörfbajnok.

Felismeri, meglátja, és meglövigolja a felívelő hullámot! Sőt! Hullámról-hullámra szökellve használja ki az egymás után adódó üzleti, gazdasági, társadalmi lehetőségeket. Így fejleszt üzletet, épít vállalkozást, hoz létre cégbirodalmat.

Az üzletember-vállalkozó munkájának eredménye a profit. A személyes és vállalati haszon, amelynek „közhasznú része” legjelentősebb mértékben az adó-csatornákon át szivároghat le a társadalmi szükségletek mélyrétegeibe. Egy társadalmi vállalkozó az ötlete megragadásakor nem a „lehetőségekből” meríti az inspirációt. Az élet mélyrétegei, emberi, közösségi, társadalmi szükségletek vezérlik. Gyakran mások által nem észlelt, vagy elérhetetlennek ítélt célokat választ, majd ezeket megélt értékeinek szűrőin finomítja tovább.

A társadalmi vállalkozó működési formája lehet akár Kft is, ám ha tisztességgel teszi a dolgát, tevékenységét és magatartását sosem a „korlátolt felelősség” jellemzi! Megállapíthatjuk tehát, hogy a társadalmi vállalkozó és az üzletember-vállalkozó mégsem egészen egyformák! A társadalmi vállalkozó NEM „szörfbajnok”, aki megnyergeli a felívelő hullámokat.

A társadalmi vállalkozó maga a hullám! A tenger felszíne még csendes. A mozdulatlan víztömeg mélyén azonban már ott remeg a feszültség... Egy pillanat és megindul! Duzzad, emelkedik, árad és hömpölyögve növekszik a hullám, majd taraját vetve emeli az Ég felé mindazt, amit felragadhat!

Készület és várakozás. Majd erő, lendület, kibontakozás és áradás. Ez a társadalmi vállalkozó működési módja! Minden emberélet egy-egy nagy hullám.

Évtizedes készület, néma feszülés, alkotó kiteljesedés, növekedés és áradás! Aztán csendesedik a robaj, elhal a tajték, a sodró erejű hullámtömeg lassan belesimul az óceánba, csend lesz. Majd újabb készület és várakozás után a csillogó felszín alatt új feszültség éled, s felduzzad új kiteljesedés!

A társadalmi vállalkozó elrobbanó energiái nem a semmibe tűnnek!

Megjelennek, működnek és hatnak, majd emberi sorsokban átöröklődve újraszületnek új megoldásokban, s erőforrásokként ott lüktetnek az emberi közösségek és társadalmi kapcsolatok hálóinak tarka felszíne alatt.

A társadalmi vállalkozó munkájának eredménye a jó megoldások éltető közös haszna és továbbgyűrűző tapasztalata!

A JÓ HÁZASSÁG HÉT TITKA

H á z asság: a ház jele (∩) minden jelrendszerben az oltalom, a védelem, a feltétel nélküli elfogadás jele. A hitvestársak sem elégedhetnek meg kevesebbel. Oltalmat, védelmet és feltétel nélküli elfogadást kell nyújtaniuk társuknak, hogy maguk is oltalmat, védelmet és feltétel nélküli elfogadást élvezhessenek.

H ű s é g : a férj hűsége a feleséghez és a feleség hűsége a férjhez a hűségnek csupán egy területe. Ne csak attól tartóztasd meg magad, hogy nemiségedben megcsald, hanem életed minden perce legyen igazmondás, együttérzés, jóakarát, segítőkészség.

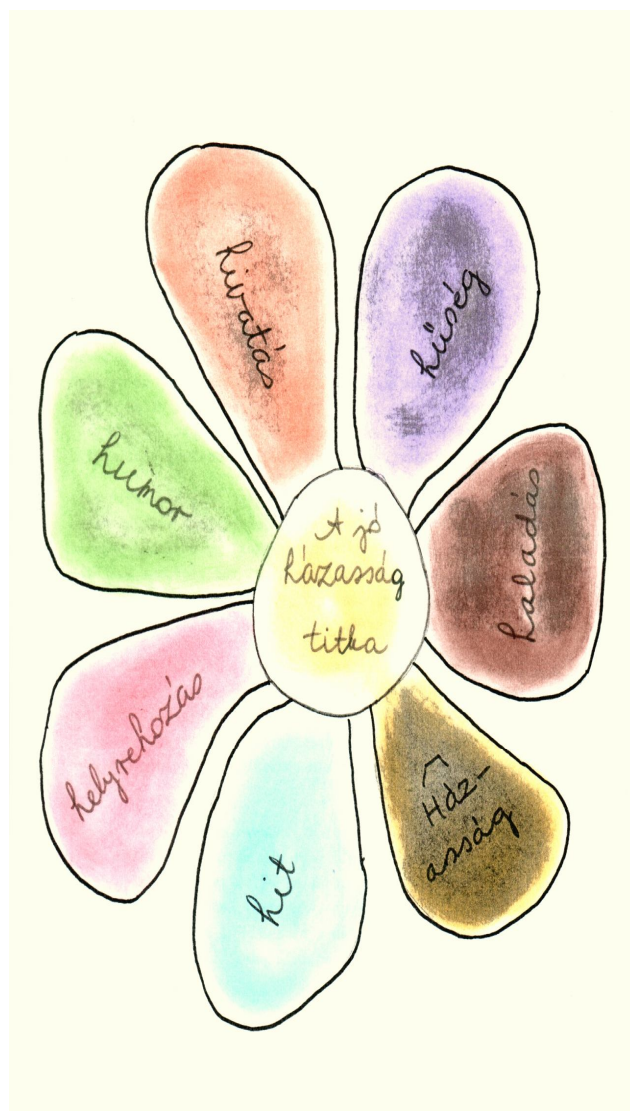
H a l a d á s : haladj és segítsd haladni társadat is, mint a tavaszi cseresznyevirág, amely örömmel alakul át terméssé, és ne vágd ki a fát augusztusban amiatt, mert nincsen rajta virág. Te se válj el amiatt, mert szerelmed gyümölcsöt hozott. Lelkiekben is haladjatok mindketten és soha nem lesz unalmas a házasság.

H u m o r : a humor elengedhetetlen kelléke az emberhez méltó életnek. Ha már annyi a gondotok és a bajotok, hogy elfelejtetek nevetni, Isten gondoskodik rólatok: kicsi gyermeketek szájába olyan édes mondatokat ad, amilyennel fel tud vidítani benneteket. A család isteni kincsei a „gyerekszáj”-történetek, Isten személyes lehajlása hozzátok.

H i v a t á s : a szerelem hivatása a család, a férj hivatása, hogy apa legyen, a feleség hivatása, hogy anya legyen, és nem az, hogy a nekik ajándékozott magzatuk gyilkosai legyenek. A hivatás teljesítése boldogságot eredményez, a boldogság az ember kiteljesedése. Boldog emberek a családban: Isten országa köztetek és bennetek.

H i t : hit nélkül arra kényszerülnél, hogy a magad istene légy, ám így hamar kudarcot vallanál, mert nem te teremtetted magadat. Hidd el, Teremtőd jobban tudja, mi válik javadra. Ha ezt elhiszed, akkor bízni fogsz Benne. Ha bízol Benne, megtapasztalod folyamatos segítségét. Isten a házassággal a legjobbat adta az embernek, Benne való hittel és bizalommal a legnagyobb ajándéka is a tiétek.

H e l y r e h o z á s : ha a békességetek meginogna, azonnal helyre kell billenteni. „Ne menjen le a nap a haragotok fölött!” Ha te magad nem vagy rendben, mihamarabb hozd magad rendbe. Ha társad nincs rendben, kötelességed neki segíteni, mihamarabb rendbe jöhessen.

Hová lettek a drága vereségek,
amelyek nélkül győzni nem lehet!
S minden - amit adhatott ez az élet,
s amit, gazdagon, el is veszthetett!

Hová lettek!?! – Ó, nem is vettük észre
– amíg tolongtunk rajta – az utat!
De jó lenne már felnézni az égre,
– s elsírni egyszer szívből magamat!

s érezzék egy kézfogásról rólad,
hogy jót akarsz, és te is tiszta jó vagy,
s egy tekintetük elhitesse véled:
szép dolgokért élsz - és érdemes élned.

(Vácz Mihály)

DRYP

MIRŐL MI JUT AZ ESZEMBE

Egy elmaradt tél után, március első napjaiban Tavaly éppen nemzeti ünnepünkre borította be hóval a kertet az időnek járása.

Idén talán nem ismétli meg. Merthogy eddig elmaradt az igazi tél, a meteorológusok meg azzal biztatják a kertészkedőket, - meg a kártevőket s kórokozókat - hogy már el is marad. Végleg. Ezt ugyan senki és semmi sem meri garantálni, legfeljebb a korán visszatért gólyák időjárás érzékében bízhatunk. Tombolt a tél másutt eleget, felénk inkább majd a belvizekkel kell megküzdeni, ha igazuk lesz a gólyáknak. A gólyafigyelő közösségek egyébként már február közepén közzé tették képeiket a visszajött madarokról világhálós Gólyafórumukon.

A gazdalapok meg a tavaszi lemosó permetezésekre tették közzé ajánlataikat. És valóban, ez az első vegyszeres növényvédelmi teendő az év elején. Nem érdemes elsietni, mikor még csak szenderegnek a kártevők s kórokozók. Aki jól tudja időzíteni, kivárja míg felélednek, de nem várja be míg a virágbimbók hegye kipiroslik a rügytakaró pikkelyek közül. Úgy szokták mondani, hogy piros bimbós állapot előtt kell elvégezni a kezelést. Felénk, itt a zsákfalu hideg völgyében éppen akkor, amikor megjönnek a gólyák. Idén viszont valaki elnézte a naptárát.

Körülnéztem a kertben. A tavalyi lomb nem komposztálódott a fák alatt, mint máskor. Talán az őszi lombfertőtlenítő permetezés őrizte meg a leveleket tavaszra. Volt persze olyan lomb is a földön, ami permetezés nélkül sem könnyen bomlik el. A himalájai selyemfenyő szép hosszú tűlevelei a fa alatt rozsdabarnára színeződve szokták takarni a talajt. Ilyentájt igyekeznek óvatosan előbújni a lila cirmos krókuszok alóluk.

A gyümölcsfák alját is szemügyre véve egy apró meglepetés ért. A levelek között kitelelt egy húsvéti rozmaring. Még az ősszel hagytam fenn a fán a madaraknak, mert sehogyan sem értem el gyümölcszedő koronámmal. Meg is kóstolta egy szajkó – a csipés nyomából legalább is arra gondoltam – nyilván attól is hullott le a fa alá. A kóstoló nyomát leszámítva ép

egészséges gyümölcs volt. Kitartott volna Húsvétig is, ha ott helyben meg nem eszem. Sőt, még várhattam is volna vele, mert ugyancsak

harsogott a húsa és az ízek sem értek még össze benne. Van abban igazság, hogy néhány gyümölcs – különösen a téli körték – a kamra polcán, vagy ládában érnek meg. A Húsvéti rozmaring sem véletlenül kaphatta nevét Húsvétról. Addigra ugyanis biztosan kialakul az a fajtájára jellemző íz harmónia, ami gyerekkoromat idézte a nagyapám kertjében szedett almákra emlékezve. Megtervezett gyümölcsöskert volt az. Volt benne Batul, London Pepin, Török Bálint, Arany ranett, Parker pepin –ismertebb nevén bőr alma – és az egy kicsit kásásra érő Sárga Bellefleur, ahogy Anyám franciásan hívta. Két évtizeddel ezelőtt, amikor Apámnak kedvébe akarván járni London pepint és Török Bálintot kerestem egy nagy almáskertben, bizony hökkenten néztek rám. Itt a nógrádi dombok alatt nekünk már csak Batult s Húsvéti rozmaringot sikerült ültetni, amit néhány éve pórszombati hagyományörző pomológus barátunktól kapott Pónyik és Fontos alma csemetékkel egészítettünk ki.

Osztani magad: - hogy így sokasodjál;
kicsikhez hajolni: - hogy így magasodjál;
hallgatni őket, hogy tudd a világot;
róluk beszélni, ha szólsz a világhoz.
Széjjel szóródní - eső a homokra -
sivatagnyi reménytelen dologra
s ha nyár se lesz tőled - s a táj se zöldebb:
- kutakká gyűjt a mély: - soká isznak belőled!

(Vácz Mihály)

KUNO FÜSSEL ÉS MICHAEL RAMMINGER

A KAPITALIZMUS GYÖKERÉT ÜSSÉTEK A FEJSZÉVEL!

Ferenc pápa „Evangelii Gaudium” enciklikája nem forradalmi, de olyan program, ami forradalomhoz vezethet.

2013. március 13-án, új pápákénti bemutatásának alkalmával, Jorge Bergoglio az összegyűlt tömegetől azt kérte, hogy először őt áldják meg, mondván: „Bűnös vagyok.” Ezt nem a mesterként szerénység mondatta vele. Ferenc nem tekinti magát minden hitbéli kérdést tévedhetetlenül megválaszoló lénynek, hanem végességét és tévedhetőségét megvallja és hozzáteszi, hogy argentinai idejében, amikor papból (1969) bíboros lett (2001), sok mindent helytelenül tett. (Életrajzával kapcsolatosan lásd a Junge Welt 2013.03.30-i számát.) Ma elhárítja a hivalkodó fellépéseket és a fényűző rituálékat, szerény és mindenki számára elérhető, aki a közelségét keresi, különösen a szegények, a szűkséget szenvedők és e föld kitaszítottai számára.

Az elnyomorodáshoz vezető feltételeket meg kell szüntetni. Különb a katolikus hit olcsó vigasz marad - Ferenc pápa a római fiatalok börtönében, 2013. március 28-án.

Ha ez legalább az egyházában iskolát teremtené, akkor az megváltoztathatná a világot. Ha nem is határolódik el a katolikus egyház hagyományos tanításától az olyan csábító témákban, mint az abortusz, a válás és a homoszexualitás, mégis fáradhatatlanul azt hangsúlyozza, hogy nincsen joga mások elítéléséhez és elutasítja „a lelki beavatkozást a személyes életbe”, ahogyan erről a Corriere della Sera 2013. szeptember 20-án tudósított. Tudatosan keresi a megértő beszélgetéseket az abortuszon átesett nőekkel, az elváltakkal és a homoszexuálisokkal. Ebben az értelemben az emberi szabadságot komolyabban veszi, mint két elődje.

A pápai nevet Ferenc biztosan tudatos megfontolásból választotta. (A pápai névválasztás kérdéséhez lásd a Junge Welt 2005.08.13-i számát.) Ismert Assisi Ferenc mondása: „Akinél nincsen vagyona, annak nincs szüksége fegyverre sem, hogy megvédje magát!” Ezzel a mondással a ferences

rend megalapítója már a középkorban leleplezte a feudalizmus, majd a későbbiek során lassan feltűnő kapitalizmus halálos logikáját. A mondással azt mondta ki, hogy a vagyonfelhalmozás és a fegyverkezés mindig kéz a kézben jár. Az új pápa Assisi Ferenchez viszonyulásának nincsen köze érzélgős ájtatossághoz vagy valamiféle folklórhoz, sokkal inkább a szegénységhez és a szegények sorsához viszonyul ebben. Ez a pápa több korábbi állásfoglalásából és különösen a legutóbbi 10 hónap gyakorlatából derül ki.

Részletes kapitalizmus-kritika

Kijelentéseit a pápa az „Evangelii Gaudium – az evangélium öröme” című, 2013. november 24-én kiadott, programszerű tanítói enciklikájában rendszerezi. A Junge Welt már négy nap múlva dokumentálta a pápai kapitalizmus-kritikát „Ez a gazdaság gyilkol” kifejező címmel. A gyilkos rendszerrel sokszoros nemet szegez szembe Ferenc: Nemet a kizárólagosság gazdaságának; nemet a pénz új istenítésének, nemet az olyan pénznek, ami uralkodik, semhogy szolgálja; nemet a társadalmi egyenlőtlenségnek, ami erőszakot szül. Az enciklika fejezetcímei szólnak így (lásd németül: kurzlink.de/evangelii, 53-60. oldalon, a továbbiakban röviden EG, és a német változat oldalszámai (a fordító)). Az említett kapitalizmus-kritika mellett két további súlypontot jelent egyrészt az evangelizáció programja, azaz az evangélium üzenetének széleskörű és intenzív átültetése, annak érdekében, hogy egy emberhez méltó világot segítsen létrehozni, másrészt az egyházi struktúrák és azok lekipásztori, diakóniai és politikai funkcióinak alapos és fenntartható reformja érdekében tett javaslatok és követelések, kezdve magán a Vatikánon, egészen a helyi gyülekezetekig.

Ferenc pápa konkretizáló és egyben magával ragadó beszédmódot használ, amit gyakran pontosan és polemikusan ki tud hegyezni – gyakran éppen a saját egyháza ellenében. Érvelései és szófordulatai összefüggőek és személyhez szólóak, ami felhívást hordoz és cselekvésre sürget. Sohasem a szép kifejezés a célja, hanem a cselekvésre készítés. Mindenekelőtt mestere a metaforikus beszédnek. Ennek megvannak a veszélyei is, ami például az egyházzól, mint „anyáról” szóló beszédben, és az azzal kapcsolatos hagyományos következményekből nyilvánvaló.

Emlékezzünk csak az oly sokszor idézett, de nem megmagyarázott metaforára, amelyet 2013. március 13-i megválasztásának kihirdetése után mondott. „A világ végéről hoztatok ide engem.” Buenos Airesből jött, de szemei előtt a Tűzföld (Tierra del fuego) lebeg, ami a lakott világ végét jelképezi. Ferenc ezzel a megnevezés keletkezésére utal. A bennszülöttek állandó tüzeket gyújtottak a fenyegető hideg ellen. A pápa ezzel azt akarja mondani, hogy a folyvást romboló kapitalizmus ellen akar állandó tüzet gyújtani és valamennyiünket is erre készíteni. A metaforában benne rejlik egy másik aspektus is: Ferenc a perifériáról a középpontba hozza be

az ellentmondások és ellentétek felismerését. Csak mindentudó, okoskodó kérdéssel lehet – ahogyan ezt a Frankfurter Allgemeine Zeitung 2013. december 1-i száma teszi – a pápát naivitással és olyan primitív antikapitalizmussal vádolni, ami bár a keresztény kommunista utópiára hivatkozik, de semmit nem adott eddig a szegényeknek.

Új enciklikája azt bizonyítja, hogy nem csak a függőségi elméletet (1) értette meg, hanem kapitalizmus-elemzése az áru és tőke fétisjellegeig is hatolt (vesd össze az EG II. fejezetét, a német verzió 55. oldalán, valamint a 2013.május 16-án megjelent írását „A pénz fétise ellen”). Ez XIII. Leótól kezdve („Rerum novarum” enciklika, 1891), egészen II. János Pálig („Laborem exercens” enciklika, 1981) egyetlen pápa kapitalizmus-kritikájának sem sikerült. Mély antikommunizmus akadályozta meg őket, hogy Marx Károly kategóriáit alkalmazzák. A katolikus társadalmi tanítások képviselői egyáltalán nem hallgatják el a mai napig a kapitalizmus úgynevezett kinövéseit és kudarcait. Ezek a tanítások bár megjelennek az enciklikákban, de Karl Lehmann bíboros 2013. december 5-i, a Die Zeit online kiadásában megjelent szavai szerint nem bírják az új pápa kifejezett méltatását. Ezek a tanítások a „vadállat megszelídítéséről” beszélnek, de nem ismerik fel, hogy ez tartósan nem sikerülhet, mert a kapitalizmus gazdasági működésének mond ellent. Az új pápa ezzel szemben rámutat: „Ez a gazdaság gyilkos.”

Bergoglio-nál többről van szó, mint a munka tőkével szembeni elsőbbségének hagyományos hangsúlyozásáról, a munkásság kizsákmányolásának és elnyomásának elutasításáról. Sokkal inkább azt fejezi ki, hogy a világ népességének nagy része a rendszer logikája szerint, s nem pedig valamiféle sajnálatos baleset következtében rekesztődik ki a közösen előállított javak gazdagságából, s ezáltal elveszíti alapvető létfeltételeit. Lampedusa szigetén tett látogatása nyomatékosan igazolta ennek tudatosságát – ahol a globalizáció egy új formáját, mégpedig „a közömbösségét” is ostorozta.

Nem teológiai antropológia

A katolikus lelkipásztorok életét a pompa és a hatalom vesélyezteti. A katolikus egyház reakciós funkcionáriusai várják, hogy Ferenc elkövesse az első hibát. (A hittani kongregáció püspöki elöljárója, Gerhard Ludwig Müller érsek.)

Kapitalizmus-kritikájának messze ható következtetése az a felismerés, hogy a kizsákmányolás és a gazdagság egyenlőtlen elosztása az erőszak legmélyebben fekvő okainak egyike a világban. Ez az erőszak több szinten nyilvánul meg: a kapitalista gazdaság a feltétel nélküli verseny törvényszerűségei között működik; permanensen hajtja előre a katonai-műszaki komplexum fejlesztését; fogyasztói, az eldobáson alapuló társadalmat (throw-away society) hoz létre, amiben nem csak az élelmiszert dobják ki, hanem az embereket is hulladékként kezelik. Következtetése ezért világos: „Amíg a szegények problémáját nem a gyökerénél oldjuk meg, miközben elfogadjuk a piacok és a pénzügyi spekulációk abszolút autonómiáját és nem kezeljük a jövedelmek egyenlőtlen elosztásának strukturális okait, a világ problémáit és végül is egyetlen problémát sem tudunk megoldani.” (EG, IV. fejezet, 202. oldal.) Ha a legutolsó mondatot komolyan vesszük, akkor az egyház sem tudja a saját problémáit sem megoldani, ha nem a megnevezett problémák leküzdéséért fáradozik. Ennek az összefüggésnek kell az egyház teljes lelkipásztori-diakóniai gyakorlatát áthatnia.

A tőkeérték haszontalanságán és a pénz istenítésén alapuló kirekesztő gazdaság tagadása nála több helyen is antropológiai reflexiókon alapul. Az a látszat keletkezhet ezáltal, hogy a fétis-jellemző elemzését antropológiai megfontolások borítják be, ahogyan a legutóbbi időben ez a mohóság fogalmában megjelenik. Ha nem is lenne az emberben hatalom és gazdagság utáni mohóság, a kapitalizmus lényege akkor sem változna meg. A pápa nem siklik tehát a teológiai antropológia mezejére, hanem feltárja a kapitalizmus gazdasági módjában meglévő antropológiai deficit legyőzésének eszközét. A tőkeviszony a mohóság latens átkát aktiválja és viragoztatja ki teljességében. Az antropológiai reflexió azért sem tévút, mert a tőkeviszonyt az ember teremti meg, és következményei ezáltal az emberi felelősség körébe esnek. Marx az elidegenedés fogalmával a „Párizsi kéziratok”-ban világos összefüggésbe hozta a gazdaságot az antropológiával. Talán Ferenc pápa is hamarosan felfedezi a fogalom teológiai hasznát, ahogyan azt a fétis fogalmával már megtette.

Szolidaritás az elnyomottakkal

Vörös fonalként vonul végig a szegénység és a szegények helyzete a pápa eddigi állásfoglalásaiban, hasonlóan az új enciklikához: „Az evangélium fő címzettjei a szegények” (EG, I. fejezet, 48. oldal). Ferencnél a rájuk hivatkozás – eltérően sok más nyilatkozatától – nem rendelkezik metaforikus jelleggel, hanem inkább társadalmi elemzési és teológiai karakterrel bír. A szegénység elleni harc a szegények szubjektummá válásáért folytatott harc. Nem megindító együttérzés és karitatív gondoskodás tárgya ez, amire a konzervatív és reakciós egyház hivatkozhat, mivel a sok

jócselekedettel valamit az örök életük érdekében el lehet érni.

A gyakran felmerülő és gyakran idézett „a szegények perspektívája” miatt röviden utalunk ennek szociológiai és teológiai helyzetére. Az idevágó szövegekben legtöbbször a részletesebb megfogalmazás, „a szegények elsődleges perspektívája” fordul elő. Ami azt jelenti, hogy prioritásokat kell felállítanunk. A szegények helyzetét és annak okait figyelembe kell vennünk mielőtt egy felszabadító evangelizáció elindulhat. Már Münzer Tamás is így prédikált parasztjainak: „Nem beszélhetünk nektek Istenről, amíg szolgaságban éltek.” Csak harcban és a szegényekkel szolidaritásban kerülhető el, hogy az evangéliumi vigasztól olcsó vigasztalás legyen. A szegények perspektívája magában foglalja a szegények megértését abban a rendszerben, ami szegényekké teszi őket, azaz közgazdasági osztálykénti tételezésüket is, ami túlmutat az elnyomóródó tömegeken. Ferenc nem foglalkozik kifejezetten vele, de jól tudja – s nemcsak Latin-Amerikából –, hogy a katolikus egyház nem tud kimaradni a jelenkori osztályharcokból. Ehhez az ellenfeleinek hízelgése kimerítő bizonyítékot szolgáltat. Ez nem azt jelenti, hogy a katolikus egyház megveti a gazdagokat, vagy hogy egyáltalán ellenségük lenne. „Az egyetemes szeretet sokkal inkább azon munkálkodik, hogy az elnyomottakkal szolidaritásban az elnyomókat is felszabadítsa hatalmukból, törekvéseikből és egoizmusukból” – mondja a perui felszabadítási teológus, Gustavo Gutiérrez.

Éppen ebben az értelemben nevezi a szegénység problémáját és annak létezését központi teológiai problémának is Ferenc, s ezzel a katolikus-öntudat radikális kihívásának is. Azt írja: „Az evangelizáló gyülekezet a mindennapi életben a mások iránti cselekedetekben és gesztusokban mutatkozik meg, lerövidíti a különbségeket, lealacsonyítja magát, ha szükséges egészen a megalázottságig és felölti az emberi életet, miközben a nép között Krisztus szenvedő testével érintkezik.” (EG, I. fejezet, 24. oldal.) Ami itt teológiai nyelven megfogalmazódik, nem mást jelent, mint azt, hogy a katolikus egyház saját létét a szenvedőkkel és elnyomottakkal szolidaritásban találja meg. Minden egyház, amelyik nem veszi figyelembe ezt a kritériumot és az örömhírt nem anyagi örömként hirdeti – a szegénység, a kizsákmányolás és az elnyomás megszüntetéseként –, azaz nem válik gyakorlativá, célját téveszti.

Aki kapitalizmus-kritikáját, a szegények esélyét és az egyház abból származó megértését és az emberek iránti szolgálatát komolyan veszi, nem hagyhatja figyelmen kívül, hogy Ferenc milyen közel van a felszabadítási teológia gyakorlatához és alapelveihez. Ezt ismerik fel ellenfelei a Vatikánban, akik – mint a hittani kongregáció elöljárója, Ratzinger intim munkatársa, Gerhard Ludwig Müller érsek – kétségbeesetten próbálják bizonyítani, hogy a pápa egyáltalán nem a felszabadítási teológia követője. Különösen kifejeződik ez Gutiérrez már kínossá vált elismerésében is. Mindenesetre reménytelen kísérlet a

„jó”, merthogy nem marxista, és a „rossz”, merthogy marxista felszabadítási teológia között különbséget tenni. Ferenc természetesen tisztában van az antikommunizmus hatékonyságával. És az ellene felhozott marxizmus-szemrehányásra így felel: „A marxista ideológia hamis. De az életben sok olyan marxistával találkoztam, akik jó emberek voltak. Ezért nem érzem sértve magamat.” Lehet a távolságtartást megérteni, ha nem tudjuk, mit is ért „marxista ideológián”? Ő biztosan meg tudja különböztetni a marxista elmélettől, mivel mint jezsuitának „a szellemiek megkülönböztetése” jól begyakorolt képessége kell legyen. E háttér mellett az olasz La Stampa napilapnak 2013. december 14-én arról a szélesen elfogadott illúzióról alkotott nézeteiről nyilatkozott, hogy a virágzó kapitalizmus segíthet-e a szegényeken: „Az ígéret így szólt: amint megtelik a pohár, túlesordul és a szegények hasznára válik. A valóságban azonban valami más történik: amint a pohár megtelik, az edény valami mágikus módon megnő, s így a szegényeknek nem csordul le semmi.”

Korlátozott belső hatalom

Sajnálatos, hogy a gyakran esküdten kritikus nyilvánosságban nem eléggé tudatosult, hogy az ideológiai osztályharc a katolikus egyházban mennyire megindult. Ez a helyzet még jobban kiéleződik, ha a bejelentett strukturális reformok, mindenekelőtt a botrányok rázta Vatikán Bankban és a kormányzati apparátusban végbemenő illetve az egyházi javadalmak és a hatalmi pozíciók megszüntetésének folyamatát nézzük: „A túlzó központosítás az egyház életét és missziós dinamikáját bonyolultabbá teszi ahelyett, hogy segítene rajta” – írja Ferenc. (EG, I. fejezet, 32. oldal.) Az ehhez kapcsolódó megfontolások keretei között síkra száll a nemzeti és regionális püspöki konferenciák mellett, amiknek bizonyos autentikus tanítói tekintélyt ismer el, ahogyan azt a II. Vatikáni Zsinat, a katolikus egyház legutolsó nagy reform-eseménye 1962-1965 között már célul tűzte ki. A pápaságnak is meg kell reformálnia, hogy az evangelizáció aktuális követelményeinek jobban megfeleljen. Mindez arra utal, hogy a pápa kész arra, hogy azokat a struktúrákat kérdőjelezze meg, amiktől a vatikáni bürokrácia nagyrészt függ és amelyek „a szegények szegény egyházának” legnagyobb akadályát jelentik. A kifejezéssel Ferenc közvetlenül utal XXIII. János pápa (1958–1963) formulájára.

Egy másik téma neuralgikus marad továbbra is. Ferenc tudatában van, hogy a katolikus egyház megújítása a nők rehabilitációja és az egyház gyarapodásában betöltött jelentőségük nélkül lehetetlen. Hitelesen hangsúlyozza minduntalan a nők méltóságát és az egyház alakításában szerepük felértékelését. De aztán nyitva marad a kérdés, hogy a nők pappá szentelhetők lesznek-e? A kérdés a hagyományos előítéletek és hibás értelmezések foglya: A nők nem fognak gyorsan funkcióba kerülni a jelentős

paphiány ellenére sem. (Vesd össze EG, 2. fejezet, 103. oldaltól.)

Sok mai vita, a hivatalok személyi cseréje, stb. a nem-katolikusok számára nyilvánvalóan olyan abszurd témának tűnnek, mint a liturgia rendje. De ezek mögött heves csaták rejtőznek, amiben a pápa okos, de óvatos személyzeti politikával kísérli meg programja megvalósítását. Így például a konzervatív USA-beli püspök, Raymond Leo Burke nem lett újjáválasztva a püspöki kongregációban, amelyik a püspökök kinevezéséért és összehívásáért felelős. S ez nem az egyedüli eset.

Mindenesetre nem szabad tévedésben lennünk, hiszen Ferenc csak korlátozottan uralja a belső helyzetet. Az olasz újságíró és vatikáni tudósító, Marco Politi az olasz *Il Fatto Quotidiano* olasz napilapban 2013. december 6-án felvázol egy scénáriót: „Eddig sem a kúria hivatalaiban, sem pedig a világi apostolságban nem látható a püspökök, bíborosok és papok olyan egységes csoportja, amelyik kész lenne Bergoglio reformjaiért harcba szállni, mint ahogyan a védelmezők a középkori gregorián reformokban (a 11. és 12. században) vagy a trienti zsinat (1545–1563) után tették. A nemzeti püspöki konferenciák tétlen szemlélődnek. Túl sokan fogadják Ferenc kezdeményezéseit passzívan. Sokan várnak arra, hogy hibát kövessen el.”

Ez pillanatnyilag lehet, hogy így van. De a latin-amerikai népi egyház és a felszabadítási teológia római megalázásai és üldözései nem tudták az egyház haladó szektorait szétzúzni. Így jogos a remény, hogy a pápa által ostromozott „az egyházi mindennapok szürke pragmatizmusát – amelyben látszólag minden a legjobb úton halad, azonban valójában a hit emésztődik fel” – felváltja a felszabadulás igazságosságáért folytatott harc öröme. „A kihívások azért vannak, hogy azokat legyőzzük” – mondja a pápa.

(1) A függőségi elmélet Latin-Amerikából származó fejlődésemélet, ami a nagyvárosok (az iparosodott Nyugat) és a perifériák („fejlődő országok”) közötti függőségeket (dependenciák) tanulmányozza.

A szerkesztő kiegészítése:

A szerzők, Kuno Füssel és Michael Ramminger a felszabadítási teológia teológusai a münster-i Institut für Theologie und Politik-on. Különböző baloldali szervezetekben tevékenykednek, a latin-amerikai szolidaritás területén és a nemzetközi ellenálló mozgalmakban. A legutolsó közös publikációjuk: Medellin és Párizs között. 1968 és a teológia, Luzern/Münster 2009.

Fordította: Kleinheincz Ferenc

Forrás: junge Welt

<http://transform.hu/index.php/hirek/kulfold/420-a-kapitalizmus-gyokeret-ussetek-a-fejszevel>

AMBRUS LAJOS

MEGNYITÓ

Őrizzük meg a jövőnket címmel Budapest első *Tündérbert* bemutatójára kaptunk meghívást Békásmegyér Ófaluba a Szent József Közösségi Házba. Ambrus Lajos író, Kovács Gyula hagyományörző pomológus, erdész és Szarvas József színművész Tenk László festőművész és házigazdaként Gallai Máté fogadták az érdeklődőket, a Hetési Értéktár pedig a tájegységből hozott helyi különlegességekből készített bőséges kóstolóval kínálta az érdeklődőket. Italok közül Kovács Gyula századik tájfajta körtéből, a Sárkörtéből készült pálinkája méltán vívta ki a kóstolók elismerését. (megjegyzés: a Sárkörtét a krónika 1257-ben említi először)

Ambrus Lajos megnyitóját Szarvas József olvasta fel:

A Duna-medencében élő ember őstudása és tapasztalása, hogy az élet nem más, mint egyensúly és harmónia. Egyensúly: világgal, belső vágyakkal. Harmónia: környezettel, embertársakkal, állatokkal. A természeti ember értette környezete tanítását, felismerte a természet körforgását és belátta a munkája teremtő jellegét. Alapított, épített. Mindent, ami fontos: családot, kultúrát, civilizációt.

Az élet ezer dolga közt azt is természetesen ismerte fel, mely időszak és napszak a legalkalmasabb a gyümölcsös, a mindennapi élet e szükséges kellékével való hatékony foglalatosságra. Március 25-ét, *Gyümölcsoltó Boldogasszony* napját különösen szerencsésnek tartotta: a tavasz, az új élet reményének köszöntése mellett az egyházi hagyomány szerint Mária ekkor fogadta méhébe Jézust. Ahogy a középkori, 16. századi magyar pálos, Csanádi Albert szerzetes is megemlékezik róla himnuszában: „Zengjed, nyelv, a szűzi méhnek / angyali dicséretét, / melybe szállva ég Királya / formát öltött, emberét”. Eleink természeti-botanikai tudása így kapcsolódott össze a lélek ünnepélyes működésével, az élet szakrális jellegével.

Gyümölcsoltó Boldogasszony napja a magyar hagyományban a gyümölcsfák szaporításának legalkalmasabb időszaka. Számos néprajzi emlék, szakrális és gazdaságtörténeti gyűjtés szól erről a tudásról és hagyományról Udvarhelytől Csongrádon át

Zaláig. Viszont ha ma azt mondjuk: őrizd a jövődet! – egyszerre szól felszólítás és aggodás a mondatban. A veszélybe sodort jövőt sejteti, hogy bajban az ökológiai sokféleség, bajban tudásunk, ismeretünk fűről-fáról-szellemről, saját környezetünkről. Pusztul, egyben el is felejtettünk sokféle tradíciót – így a magyar gyümölcs kultúra páratlan sokszínűségét és gazdagságát. Pedig még Bereczki Máté, a legnagyobb magyar gyümölcsész ezernél is több gyümölcsfajtát írt le a Kárpát-medencében a 19. század végén. Apáink-nagyatyáink-dédapáink idejében mindez még a természeti valóság alkotóeleme volt, elválaszthatatlan része az emberi életnek.

Gyümölcsoltó Boldogasszony napja a teremtés napja.

A *Tündérbert-mozgalom* minden tájegységet, régiót és falut arra támogat és buzdít, gyűjtse össze, leltározza fel saját lakóhelye pusztuló, már nyomokban is alig föllelhető gyümölcsészeti hagyományát. Avasson be saját földje, környezete múltjába – ezzel népszokásaiba, gasztronómiájába, szellemtörténetébe. Minden érdeklődőtől kéri, tanulja meg a szemzés és oltás nemes tudományát. Tegye meg az első lépést egy régi, ezerarcú gazdagság visszahódítására.

Mindenki ültessen egy fát nagyszülei hagyatékából!

OLVASÓI LEVÉL

FARKAS ISTVÁN

KEDVES SZERKESZTŐSÉG!

Ez a KOINONIA részemre egy igazi nosztalgiaszám volt. Hervay Gizella szamizdat kazettájának szövege, Szilágyi Domokossal és Kányádi Sándorral együtt a nyolcvanas évek nagy élményei közé valók. Ugyanígy Sík Toma is a kilencvenes évekből a

Bokor öko-csoport vendégeként.

És hát... Ennyi évvel halála után még mindig képes Gyurka bátyánk gondolataival megindítani. És még hány évig fogja? Remélem sokáig és sokakét.

„Szent mazochizmus, avagy tudom-e a szenvedésbe helyezni az örööm, ezekre irányítani vágyaim?” című írásában foglaltak voltak ezek a gondolatok. Az írással kapcsolatban egyetlen dologban vagyok biztos: nem az utolsó éveiben írta. Nem írtad a cikk mellé, hogy mikor íródott, így csak találgatni tudom, hogy valamikor a hetvenes évek közepétáján lehetett, vagyis még egy olyan időszakban, amikor még bízott a „jó-hír” értelmezése széles elterjedésében – legalább a saját alapítású közösségén, a Bokron keresztül. Ha ismertem volna az írást korábban, bizonyára nem hagytam volna ki 2009-ben, azon a szép nyári estén, ott Budaváriban, hogy talán

megkérdezzem: ha nem is vágytad vágyva, vajon nem önként, vagyis szántszándékkal vállaltad-e azokat a szenvedéseket, amik az utaddal jártak? És hány „normális”, egészséges ember vállalja el önként, szántszándékkal ezeket a nem hétköznapi szenvedéseket a saját életében?

Talán, mert az írás, olvasatomban nem is erről szól, hanem a misztikus indíttatású (istentapasztaló) szerzetesi és a kisközösségi világi élet összehasonlításáról. És innen nézve és a Bokor olvasóinak, az akkori prédikációja hallgatóinak nem is mondhatott mást, mint ezt: János – már a Keresztes – tévedett! Normális ember nem helyezheti örömét a szenvedésbe, a szenvedés börtönében csak a szabaduláson lehet gondolkodni és akkor örülni, ha ez sikerült. És ez szó szerint így van.

Mégis. Gyurka bátyáinknak sikerült a szabadulás az ÁVH börtönéből és a hierarchia börtönéből is. Sőt, sokan irigyeltük hatalmas szellemi, lelki szabadságát is. Ugyanakkor tényleg szabad lett? Nem, válaszolhatjuk nyugodtan. Amit korábban szabadságnak gondolt (a közösségei, a saját szerzetesrendje, az egész Bokor, az írás és prédikáció, a nyílt, tiszta emberi beszéd), az számára a későbbiekben ugyanúgy börtönnek mutatkozott. Arra kellett rájönnie, hogy nem lehet véglegesen megszabadulni. És erre idővel tényleg rájött. És ha újraolvasta volna ezt a korábbi írását, talán másképp válaszolt volna Jánosnak.

Talán valahogy így:

Lassan megértettelek. Megértettem, János a vágyakozó „Ó, bárcsak már végre-valahára minden ember...” kezdetű gondolatodat és mindazt a szenvedést, amiről írsz. Elmaradt az a sok-sok lelki gyakorlat, amiről, mint az út alacsony fokára vezető lépcsőről írsz. Lassan elmarad a jézusi tanítás követésébe vetett hit is. Korábban nem értettem meg én sem, hogy Isten Országát nem építeni kell, hiszen itt van, hanem türelmesen és nagy-nagy odafigyeléssel lépésről lépésre el kell távolítani azokat az elsősorban belső köveket, kigyomlálni a belső gazokat, porhanyóvá tenni az egész földet, mely be képes azt fogadni, vagyis keresni. És ez mind szenvedéssel járó művelet, hiszen az én köveim, a magam ültette gyomjaim azok, és az én általam keményre taposott földemről van szó. A külső börtön, a külső meg nem értés szenvedése csak előkészítő gyakorlatok ezekhez a belsőkhöz, mert ezek a külsők mind a kísértő csapdái – aki csak egy időre hagyta a mestert magára. Ezek a tisztulást okozó sebek vezettek engem is ahhoz, hogy végre megértselek. Ezek a sebek érzékszervekké váltak azután, hogy begyógyultak. Olyan érzékszervvé, ami megnyitotta a szemeimet arra, amiről írsz. Volt ami nem gyógyult be, elgennyesedett. Ezek, mint börtönök életem végéig kísérték, nem váltak az értés és a szeretet érzékszervévé. Igen, azt gondoltam teljes mélységében megértettem Jézus tanítását, hiszen hatalmas erőket és energiát áldoztam a KIO megírásába. Ezért kerestem egy ideje már azokat, akik nem elégedtek

meg az általam leírtakkal, tovább keresik az igazságot és a tanítás – nem a szavak, hanem a tanítás - mélységeit. Pedig már a KIO végén leírtam, hogy az ember megismerésre teremtett lény, „a Teremtőt a Szeretet-Isten irányában kereső, antennával rendelkező lény”. Azt gondoltam, ha ezt leírom és ráteszem az életem ennek hirdetésére, az elegendő. Talán számomra elegendő is, hiszen mi mást tehettem volna. A külsők után minden lehetséges szenvedést végigéltem belül is. És már értem, hogy nincs más út, mint ami ezen a kapun át vezet. Nincs a világon át vezető kapu – csak az a bizonyos széles. Ez az ősök kapuja: „Apáitok azt mondták...” - az erkölcs kapuja. Bár már emberiség méretű lenne. Te talán el sem tudod képzelni, milyen szenvedéssel teli megélni a százannyi tagadását, a lesajnálást, az aggkori kirekesztődést abból a nyájból, amit te magad őriztél. A kortársak, az intelligencia kritikáját és meg nem értését, az Ország nem épülését, hanem romlását, teljes saját alkotta műved pusztulását. És leginkább, és elsődlegesen annak a szenvedését, aki mindennek az ellenkezőjére vágyott. Már értelek, miért írod, hogy kevesen akarnak ezen a kapun belépni. De te, talán már láttad, hogy nincs általános út az Országba, csak egyéni, mindenkinek a saját életkörülményei, adottságai és akadályai biztosította út. És az egész szempontjából tényleg nem maradt más remény, mint az Automaté, amiről a KIO végén írtam. Talán odaírhattam volna a végére, hogy ha végigküzdöttétek az életetek a jó földetek újra és újra megteremtéséért, bizzatok a Magvetőben, az ő életerős csírájában, amit Ő maga fog ebben a jó földben terebélyes termést hozó fává növelni. És már talán azt is értem, amit nővérem, Teréz írt: vagy ez a szenvedés teli élet van, vagy nincs élet. Ezért lehet vágní rá, ami máshonnan nézve mazochizmus. Pedig hányszor és hányszor imádkoztam: Legyen meg a Te akaratom! Ez az igazi szenvedés: miért Uram, hiszen a legjobb tudásom szerint a Te akaratomat szolgálom az akaratommal? Hol van a Te akaratom? Itt lenn, én vagyok a Te akaratom! Vagy nem így van? Mégis én tévedtem volna és nem te, János? Nem, azt hiszem ez a két út egy irányba vezet. Csak te, János a kolostorban jutottál el oda, ahová én a laikus testvérek közti életben. És így most már ők is tudják, hogy nincs más út, csak a szenvedésteli, az életben folyó, az egyéni – ha ráteszi valaki az életét. Csak abban bízhatok, ahogy talán te is bíztál, hogy megértettek. Megértettek utólag, ha már elmentél, mert helyet készítetted bennük annak a léleknek, aki majd megvilágosítja őket – ha hagyják, ha tisztán tartják a helyet és türelmesen várják a „gazda” érkezését.

No, szóval ilyen, és ehhez hasonló gondolatokat ébresztettél bennem a legutóbbi KOINONIA-val. Köszönöm neked csapatnak

Az idén lesz 85 éves Gyurka bácsi kor és sors-társa:

TÓTH BÁLINT költő.

1929. december 17-én született. Pannonhalmán érettségizett. 1948-1949 között a budapesti egyetem hallgatója volt az Orvostudományi Karon, 1949-től 1951-ig Bölcsészettudományi Kar magyar-történelem szakán folytatott tanulmányokat.

1951–1955 között államellenes szervezkedés vádjával szabadságvesztését töltötte. 1955-ben amnesztiával szabadult. 1956 novemberében a Politikai Foglyok Forradalmi Bizottságának elnökségi tagja volt. 1957 júniusa és decembere között kémkedés gyanújával letartóztatták, vádemelés nélkül szabadult. 1955–1957 között a csepeli acélmű finom hengerművében, majd Martin-üzemében dolgozott. 1957–1962 között az építőiparban kocsikísérő, majd könyvtári munkás és utcai könyvtáros volt. 1962-től 1970-ig az Országos Széchényi Könyvtárban dolgozott könyvtárosi munkakörben. 1970 óta szabadfoglalkozású író.

Magyar litánia

Hallottátok, hogy mondatott: Szemet szemért és fogat fogért...

Hallottátok, hogy mondatott: Szeresd felebarátodat és gyűlöld ellenségeidet.

Én pedig mondom nektek: Szeressétek ellenségeiteket...

Máté 5,38.43.44

Sokat kérsz, Jézus, nagyon sokat.

feledni éjszakai vad hánykolódásokat,
(egy hónapban két éjjelt börtönben töltök,
és kéthavonként felakasztanak.)

Sokat kérsz, Jézus, nagyon sokat:
hogy megszeressem a hóhérokat,
s imádkozzam ellenségeimért...

Pedig tudom: ez az egyetlen út,
ki megnyithatja a szent kaput
az oltárhoz, hol a szeretet ég,
de befogadni az igaz ígét -,
hogy magam előtt se legyek hazug -,
tudod, Uram, ez száz szentnek elég!

Igaz, ha annyi vagyok, mint ők,
semmi vagyok.

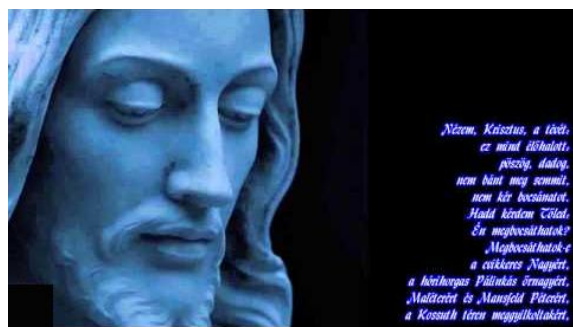
Nézem, Krisztus, a tévét:
 ez mind élőhalott:
 pöszög, dadog,
 nem bánt meg semmit,
 nem kér bocsánatot.
 Hadd kérjem Tőled:
 Én megbocsáthatok?
 Megbocsáthatok-e
 a cvikkeres Nagyért,
 a hórihorgas Pálinkás őrnagyért,
 Maléterért és Mansfeld Péterért,
 a Kossuth téren meggyilkoltakért,
 Salgótarjánban meggyilkoltakért,
 a háromszázakért, az ötszázakért,
 és a ki tudja hogy hány ezrekért;
 a Pesti Srácokért, s a Pesti Lányokért,
 Angyalért és angyali Géreczért.

S a korábbiakért:
 Donáthért, Kiss Szalézért és Apor Vilmosért,
 a Recskén haltakért,
 a vallatáskor agyonvertékért,
 a börtönökben égiszínzottakért,
 tyúkketrecbe telepítettekért,
 és a határon agyonlőttökért.

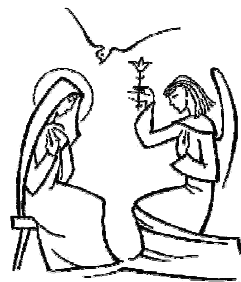
S a későbbiekért:
 Bériért, Gáliért,
 s ki tudja még kiért,
 ki korábban halt, mint rendeltetett,
 Uram, itt valaki felfejtette
 te szent törvényedet!

Hány sor kéne ide,
 hány sírkő s kopjafa,
 mert ezt a magyar litániát
 nem fejezhetjük be soha.

És mégis, mégis fejezzük be,
 mi nem kezdhetjük újra,
 de véssétek gránitba, bazalttömbbe,
 minden időre minden bűnös nevét,
 jegyezzétek fel, ennyi elég-,
 mi nem kezdhetjük újra.

Nézem, Krisztus, a tévét,
 ez mind élőhalott,
 pöszög, dadog,
 nem bánt meg semmit,
 nem kér bocsánatot.
 Hadd kérjem Tőled,
 Én megbocsáthatok?
 Megbocsáthatok-e
 a cvikkeres Nagyért,
 a hórihorgas Pálinkás őrnagyért,
 Malétert és Mansfeld Péterért,
 a Kossuth téren meggyilkoltakért.

Himnusz Gyümölcstő Boldogasszonyhoz

*Tűzsárnyakkal jön a hír:
 Üdvözlégy Szentasszony,
 legméltóbb ág, kin a fény
 friss bimbót fakasszon!*

*Vadalanya oltott ág
 legnemesebb szára,
 kin nyíl a legszebb virág
 erre a világra.*

*Tükröt tart a telihold,
 nézd meg magad benne:
 nincsen rajtad cseppnyi folt,
 min makula lenne.*

*Foghatatlan s fogható,
 anyja s a legszüzebb:
 ember hordja Istenét,
 fakorsó a tűznek.*

*S mint kristályba karcolás
 nélkül száll betöltve
 szűz színét a fény, fogant
 méhed szép gyümölcse.*

*Nap tűzarca a vízen,
 benned képe égjen!
 S csoda: teljes nap ez is
 mint az fent az égen.*

*Áldott méh, mely hordozott,
 s mégáldottabb méhed,
 mely mintázza mától azt
 ki mintázott téged.*

*Így ölt testet, aki volt,
 s lesz az örök Bíró;
 sarkad után széttiport
 fejjel les a kígyó.*

*Éva lánya, hű jegyes,
 nemed győztes éke,
 angyalszárnyú szél emel
 angyalok fölébe.*

*S hogy Ádám számkivetett
 magva feltekintsen,
 testet ölt a szeretet
 s megbékél az Isten.*